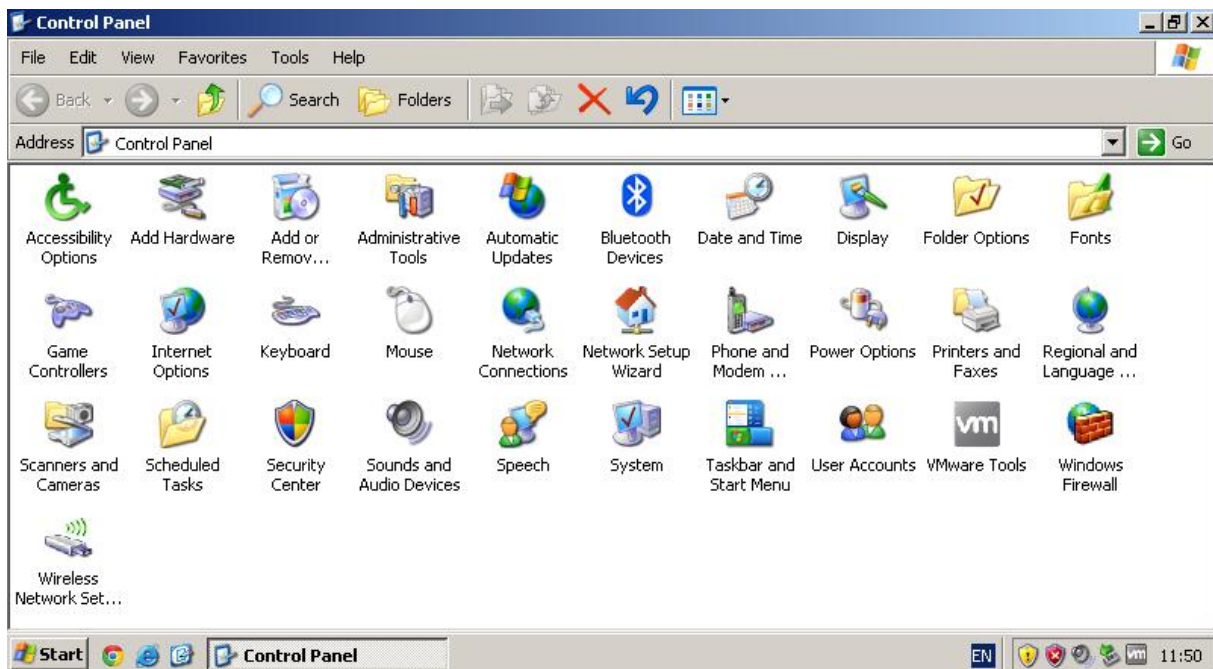

Control Panel

Kod operativnog sistema Windows XP većina podešavanja se vrše u okviru Control Panela i njegovih opcija. U okviru ovog dela kursa biće obrađene samo značajnije opcije koje potpadaju pod kurs predmeta Računarski softver za administratore računarskih mreža.

Slika 1 Prikaz Control Panela Windowsa XP

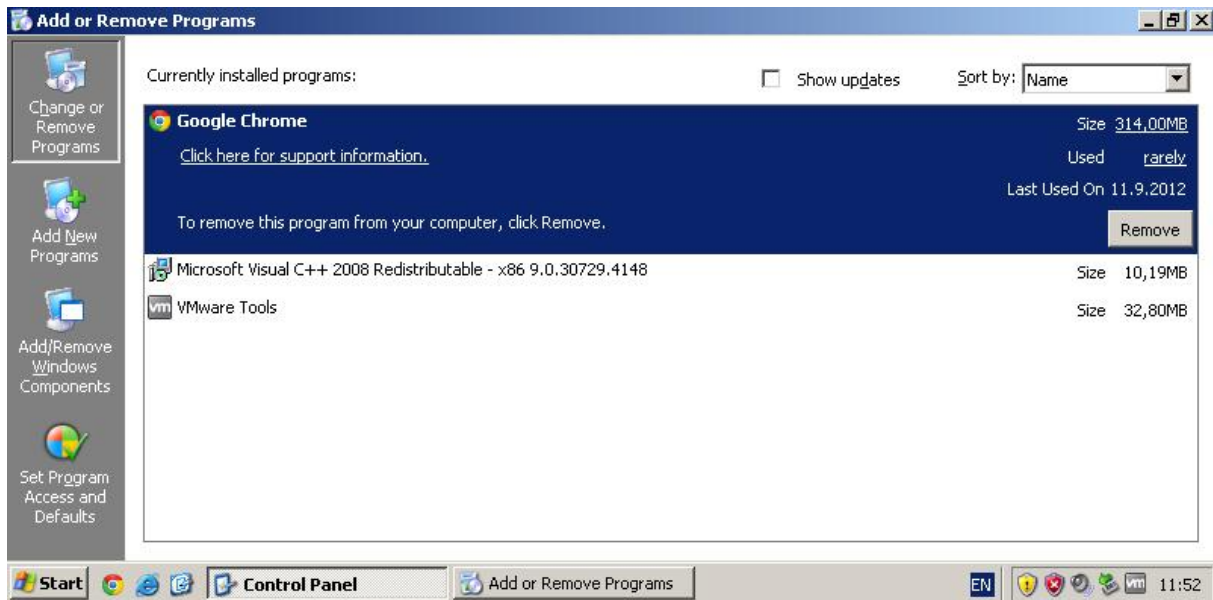
1. Add or Remove Programs

Dostupne opcije u okviru Add or Remove Programs su:

- Change or Remove Programs,
- Add New Programs,
- Add/Remove Windows Components, i
- Set Program Access and Defaults.

Klasična upotreba ovog dela dostupnih opcija Windowsa XP svodi se na deinstalaciju pojedinih programa i aplikacija (prvenstveno onih koji nemaju deinstalacionu opciju), kao i na instalisanje pojedinih komponenti Windowsa. Ostale opcije se relativno retko upotrebljavaju.

1.1. Change or Remove Programs

Slika 2 Change or Remove Programs

Opcija Change or Remove Programs namenjena je uklanjanju (deinstalaciji) programa, kao i menjanju instalacionih elemenata (Change). Pod pojmom menjanja podrazumeva se promena instaliranih delova i komponenta konkretne aplikacije.

Pošto danas značajan deo aplikativnih programa već poseduje sopstvenu deinstalacionu proceduru (Uninstall), deinstalacija tih programa se vrši preko te procedure.

U okviru gore navedene procedure (Change or Remove Programs) mogu se deinstalirati skoro sve aplikacije u Windows XP operativnom sistemu.

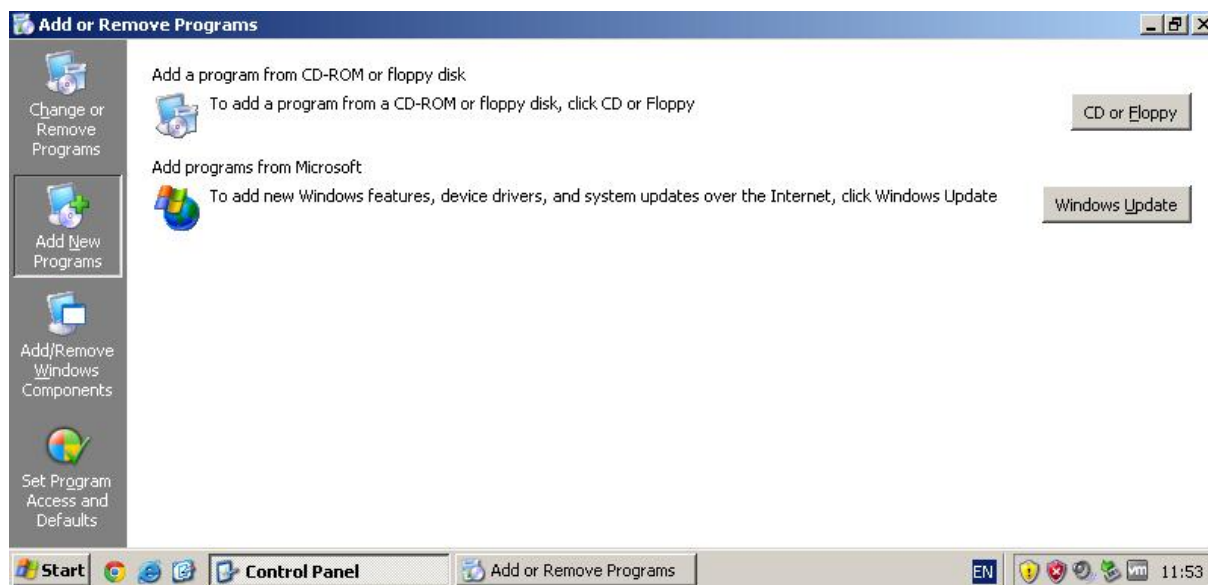
1.2. Add New Programs

Deo opcija dostupan u okviru kartice Add New Programs namenjen je pokretanju instalacionih procedura prilikom instalacije pojedinih aplikacija. Vršiti se izbor medijuma za pokretanje instalacione procedure (CD or Floppy¹) i pokreće se proces instalisanja softvera.

Kako danas ogromna većina aplikativnih programa već poseduje svoju sopstvenu instalacionu proceduru, ova opcija se vrlo retko upotrebljava.

¹ **Floppy:** Već zaboravljeni magnetni medijum za smeštanje podataka. Kapacitet floppyja od 3,5" je bio 1,44MB.

Drugi deo koji je dostupan u domenu ove opcije je pokretanje instalacije Microsoftovih aplikativnih programa. Opcija koja se takođe jako retko uotrebljava.

Slika 3 Add New Programs

1.3. Add/Remove Windows Components

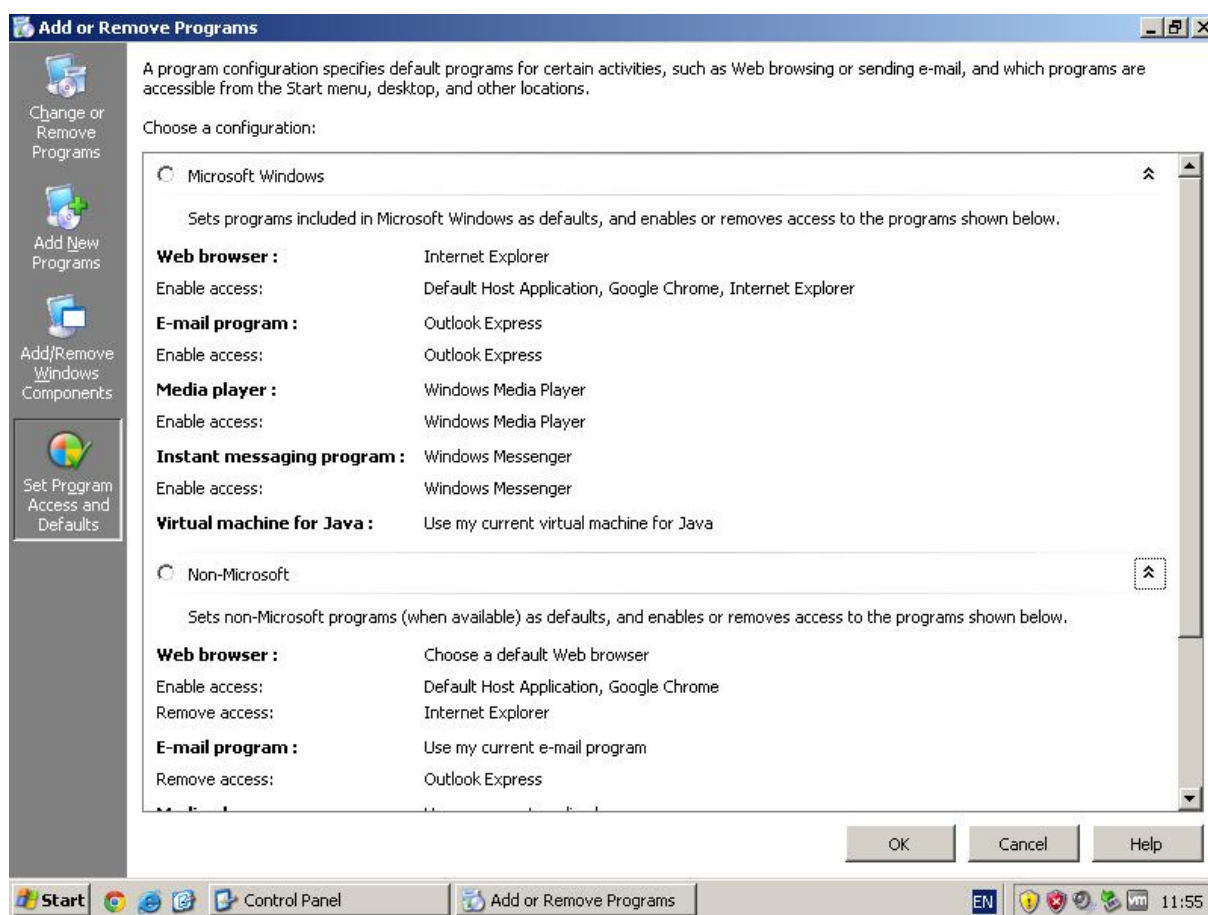

Slika 4 Dodavanje i uklanjanje komponenti Windows XP operativnog sistema

U okviru dela Add/Remove Windows Components vrši se instalisanje i brisanje pojedinih delova Windows XP operativnog sistema. Naime, prilikom instalisanja Windowsa, neki od ovih programa se ne instaliraju (spadaju pod opcione elemente OS). Ukoliko korisnik ima potrebu da koristi te delove OS (operativnog sistema), prostim čekiranjem opcije ispred konkretnog programa, pokreće se instalacioni postupak.

Pošto su u pitanju aplikacije koje se nalaze u instalacionoj verziji Windowsa XP, prilikom instalacije tih aplikacija od korisnika će biti zatražen instalacioni disk windowsa.

1.4. Set Program Access and Defaults

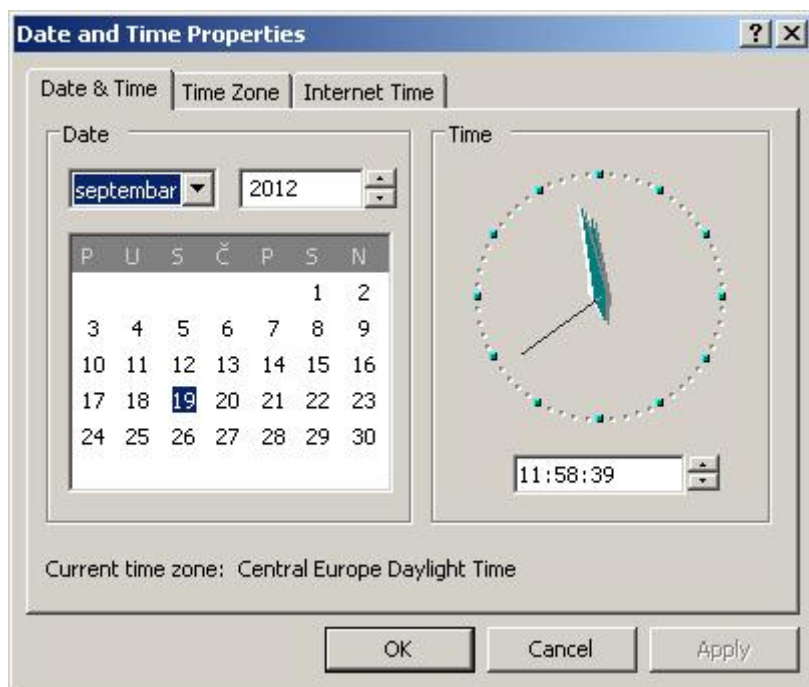

Slika 5 Set Program Access and Defaults

U okviru opcije Set Program Access and Defaults Windows operativnog sistema vrši se podešavanje glavnih (Default) programa koje će OS pokrenuti u konkretnom slučaju.

Podešavanja se odnose kako na programe koji su Microsoftovog porekla, tako i na programe koji su nekog drugog porekla. Na primer, Web browser je u okviru Microsoft programa Internet Explorer, dok je program koji nije poreklom od Microsofta u primeru na gornjoj slici Google Chrome.

2. Date and Time

Slika 6 Date and Time Properties – Podeavanje datuma i vremena

Pokretanje dela namenjenog podešavanju datuma i vremena moguće je izvršiti na dva načina:

- Pokretanjem iz Control Panela preko odgovarajuće ikone, ili
- Desnim klikom na datum i vreme u donjem desnom uglu desktopa pa izborom opcije Properties. Ovaj način je znatno češće upotrebljavan od strane korisnika.

Deo Date and Time Properties ima tri podopcije:

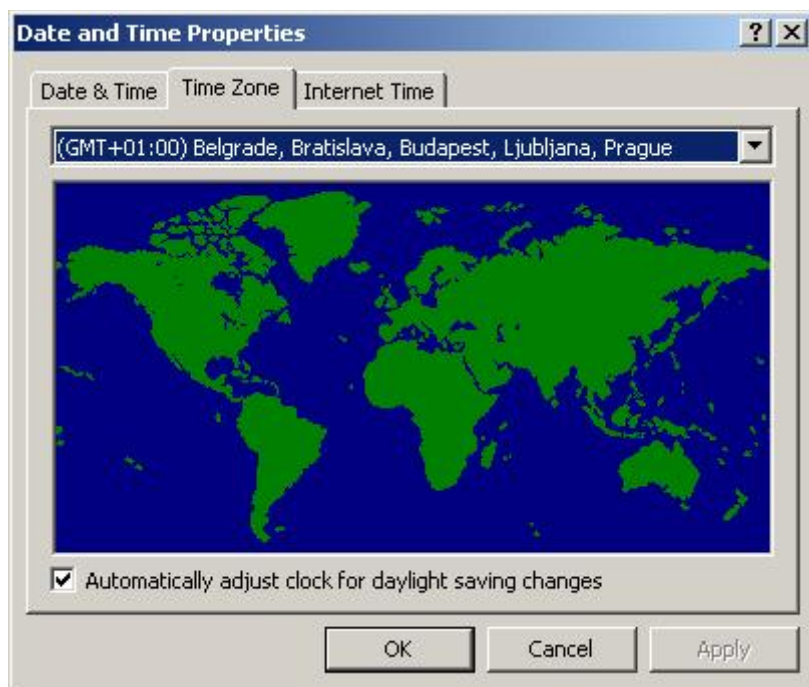
- Date&Time,
- Time Zone, i
- Internet Time.

2.1. Date&Time

Ovaj deo je namenjen podešavanju datuma i vremena koji će operativni sistem pamtit i koji će biti prikazan na desktopu. Sve aplikacije koje koriste datum ili vreme koristiće lokalno vreme i datum čije se podešavanje ovde izvodi.

2.2. Time Zone

Time Zone opcija omogućava izbor vremenske zone u kojoj se korisnik nalazi. Izbor se svodi na to da se iz padajuće liste izabere željena vremenska zona. Prilikom promene vremenske zone OS će promeniti vreme (ponekad i datum) o čemu je potrebno voditi računa.

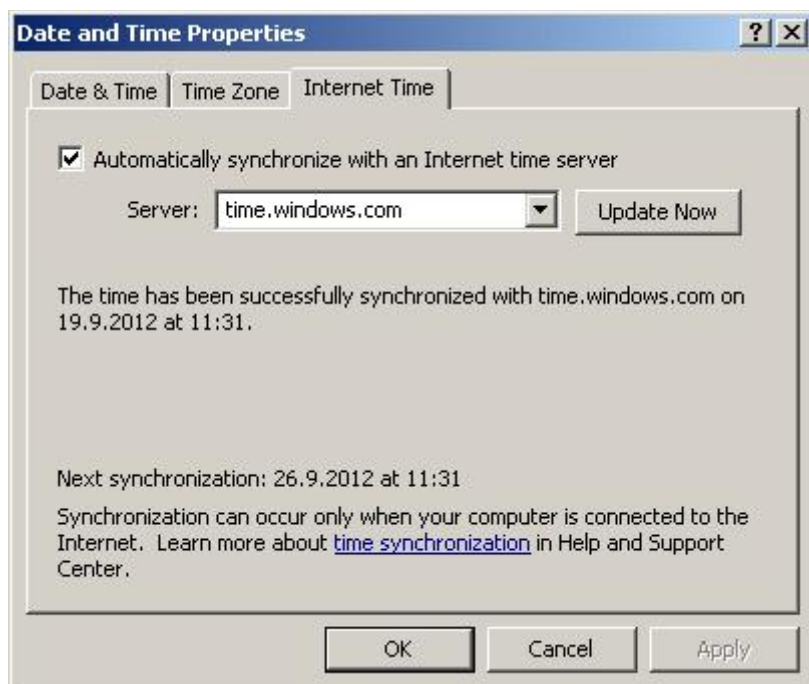

Slika 7 Podešavanje vremenske zone

2.3. Internet Time

U okviru Internet Time opcija vrši se izbor servera preko koga će se vršiti sinhronizacija vremena i datuma. Kao dodatna informacija biće prikazano stanje (successfully synchronized), vreme kada je sinhronizacija izvršena, kao i vreme naredne sinhronizacije.

Podrazumeva se da je za sinhronizaciju vremena neophodna internet konekcija.

Slika 8 Izbor servera za sinhronizaciju vremena

3. Display

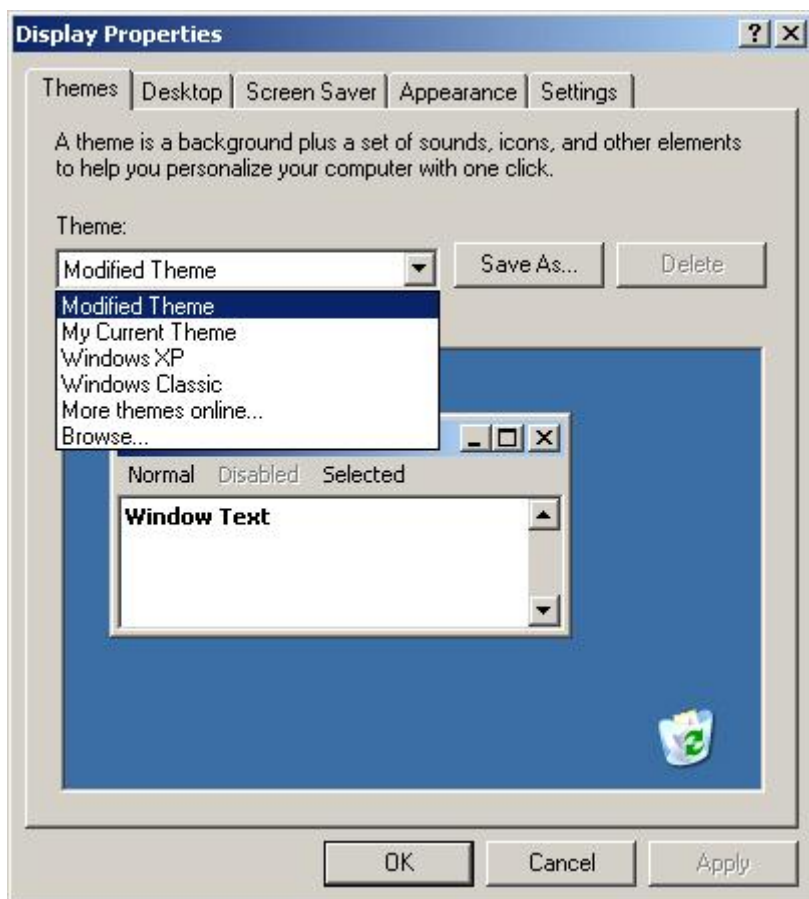
Pokretanje opcija podešavanja displeja moguće je izvršiti na više načina:

- Pokretanjem iz Control Panela preko odgovarajuće ikone, ili
- Desnim klikom na praznom delu Desktopa (prazan deo = deo bez ikona) pa izborom opcije Properties. Ovaj način je znatno češće upotrebljavan od strane korisnika.

Microsoft je podešavanje Display opcija podelio na sledeće kartice:

- Themes,
- Desktop,
- Screen Saver,
- Appearance i
- Settings

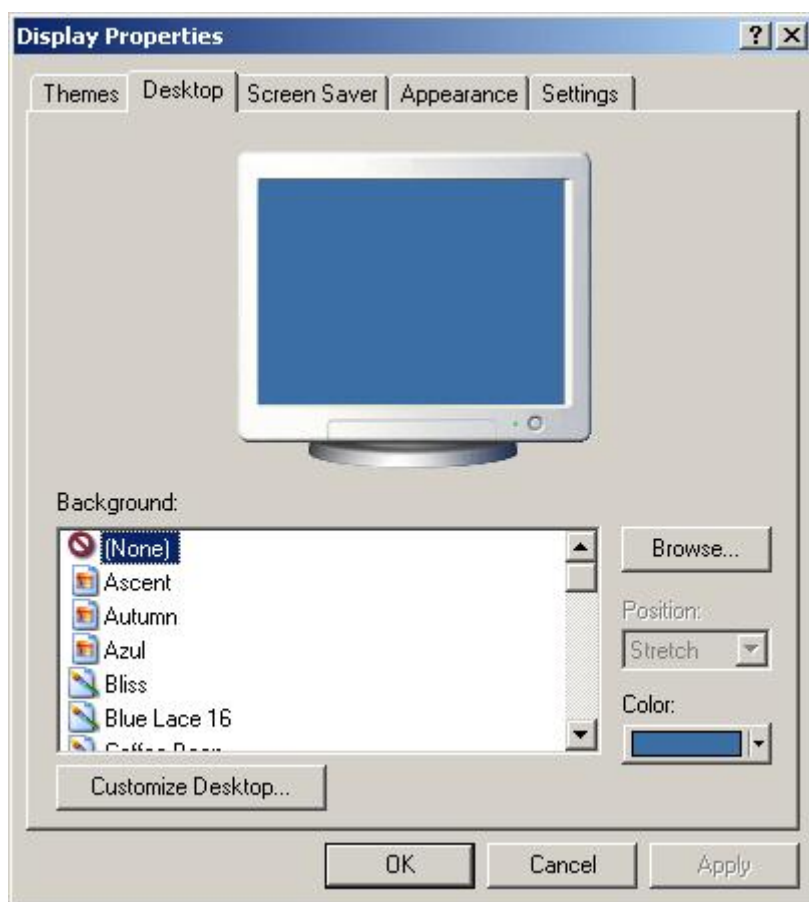
3.1. Themes

Slika 9 Podešavanje teme

Izbor teme se najčešće svodi na odabir jedne od ponuđenih tema iz padajuće liste. Pod temom se podrazumeva potpuna izmena izgleda Desktopa, te se izborom teme mogu menjati pozadina desktopa, izgled ikona, start meni, zvuci i sl..

3.2. Desktop

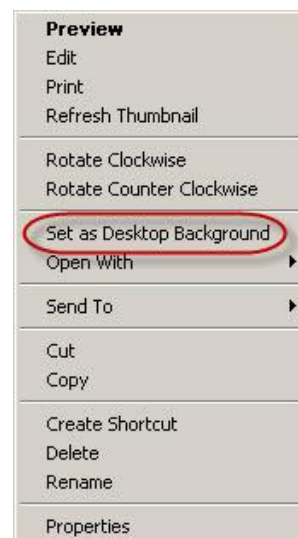

Podešavanje u okviru kartice Desktop podrazumevaju izbor pozadine desktopa (Background) sa liste ponuđenih, kao i izbor načina prikaza tih pozadina.

Microsoft je obezbedio vizuelni prikaz izgleda budućeg desktopa na kartici čime je olakšan izbor pozadine.

Osim ponuđenih slika za pozadinu desktopa, korisnik pritiskom na dugme Browse ima mogućnost da izabere proizvoljnu sliku da bude pozadina.

Ukoliko korisnik želi da mu slika pozadine bude neka slika iz „ličnog“ albuma (slika koja nije na listi pozadina kartice Desktop), nije neophodno da pokreće ovu karticu. Naime, dovoljno je da desnim klikom na željenu sliku odabere opciju *Set as Desktop Background* i slika će biti postavljena kao pozadina (prikaz na slici sa desne strane).

Slika 10 Postavljanje slike na Desktop

Customize Desktop – General

Opcija Customize – General omogućava tri vrste podešavanja:

- Ikona koje će biti prikazane na Desktopu,
- Izgled ikona i
- Podešavanje Desktop cleanup čarobnjaka

Slika 11 Opcije Desktop/Customize/General

Čekiranjem ikona u gornjem delu prozora se definiše koje će ikone biti prikazane na desktopu računara.

Izgled pojedinih (i svih) ikona se može menjati u središnjem delu opcija. Postoji i mogućnost vraćanja početnog izgleda samo jednim klikom (Restore Default).

Desktop cleanup Wizard će, ukoliko je aktiviran, pokrenuti postupak čišćenja desktopa. Čišćenje podrazumeva brisanje svih prečica koje ne vode nikuda (program deinstalisan a prečica ostala). Sa druge strane čarobnjak će ponuditi korisniku da briše sve prečice (i aplikacije na desktopu ukoliko ih ima) koje nisu pokretane u proteklm periodu. Korisnik može a ne mora da prihvati takvu opciju čišćenja desktopa.

Customize Desktop – Web

Ukoliko korisnik želi da mu na Desktopu bude prikazana web strana, ovo je mesto gde se vrše podešavanja. Postoji opcija sinhronizacije prikazane web strane sa stranom na serveru (osvežavanje strane), opcija zaključavanja kao i opcija izbora željene web strane.

Slika 12 Opcije Desktop/Customize/Web

3.3. Screen Saver

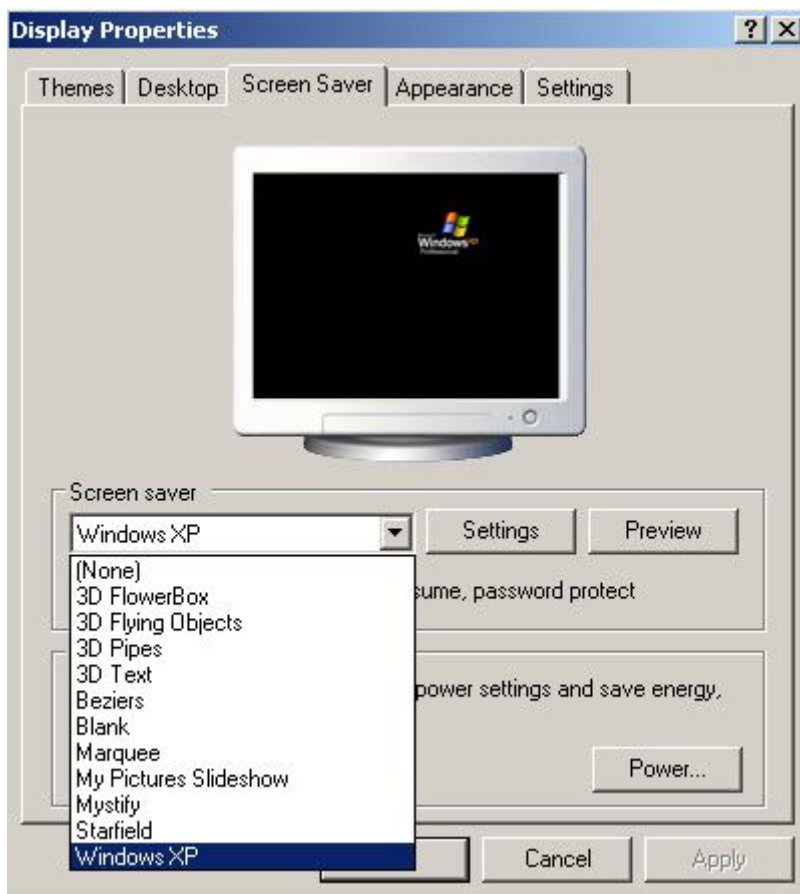
Screen Saver je prvobitno zamišljen kao zaštita CRT monitorima od prikaza konstantne slike u dužem vremenskom intervalu.

Danas Screen Saver – i predstavljaju lepe i veoma atraktivne vizuelne efekte koji se pokreću po definisanim vrednostima od strane korisnika.

Izbor Screen Saver – a se svodi an izbor jednog od ponuđenih iz padajuće liste. Nakon izbora nekog od čuvara ekrana, dostupna su podešavanja koja su različita za različit izbor čuvara ekrana (neki od njih nemaju nikakva podešavanja).

Korisnik podešava vreme koje treba da istekne u neaktivnosti sistema da bi se uključio čuvar ekrana. Čekiranjem opcije On Resume, password protect (u nekim verzijama

operativnog sistema Windows Xp opcija je zavedena kao: On resume, Welcome Screen), obezbeđuje se ponovno logovanje korisnika nakon gašenja čuvara ekrana. Ovo ima smisla ukoliko je korisnik svoj nalog zaključao pristupnom šifrom.

Slika 13 podešavanje čuvara ekrana

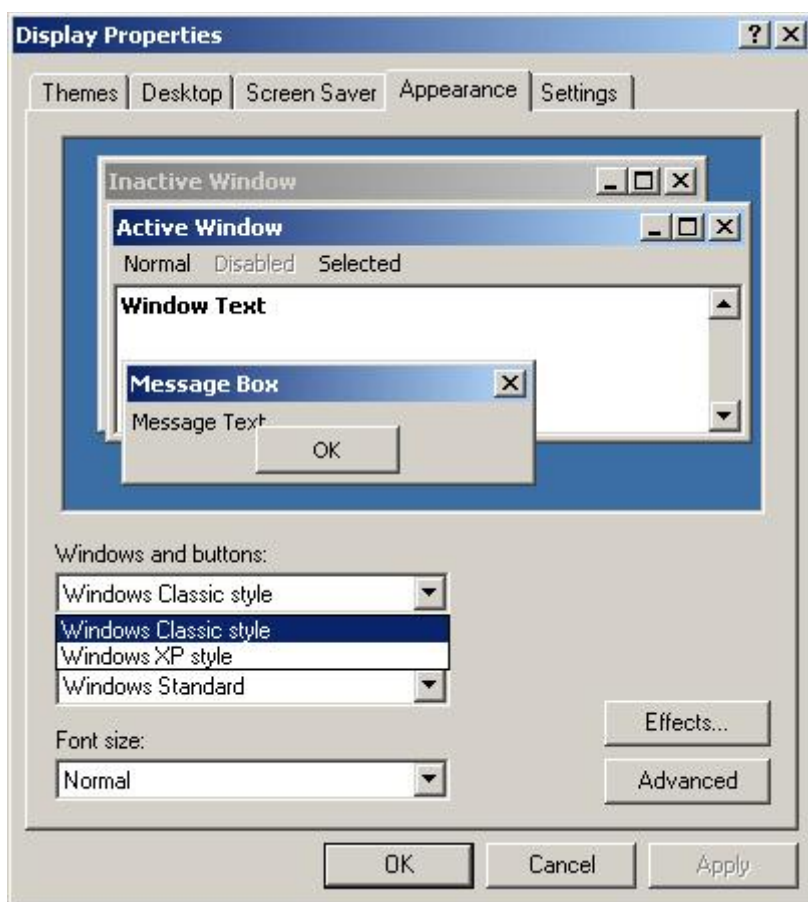
Klikom na dugme Preview omogućeno je da korisnik vidi kako izgleda podešeni čuvar ekrana. Pomeranjem miša, ili klikom na njega ili tastaturu, prikaz se ukida i vraća se ekran za podešavanje čuvara ekrana.

Klikom na dugme Power otvaraju se opcije u okviru Power Option Properties panela. Kako je ovaj panel dostupan u okviru Control Panela i kao zasebna opcija, tamo će biti razmotren detaljnije.

3.4. Appearance

Pojedinačna podešavanja izgleda pojedinih delova Windowsa (boja aktivnog prozora, boja neaktivnog prozora, i sl.) su dostupna u okviru kartice Appearance Display Properties podešavanja windowsa.

Iz padajuće liste postojećih stilova moguće je izabrati željeni.

Slika 14 Appearance opcije Display Properties – a

Appearance – Advanced

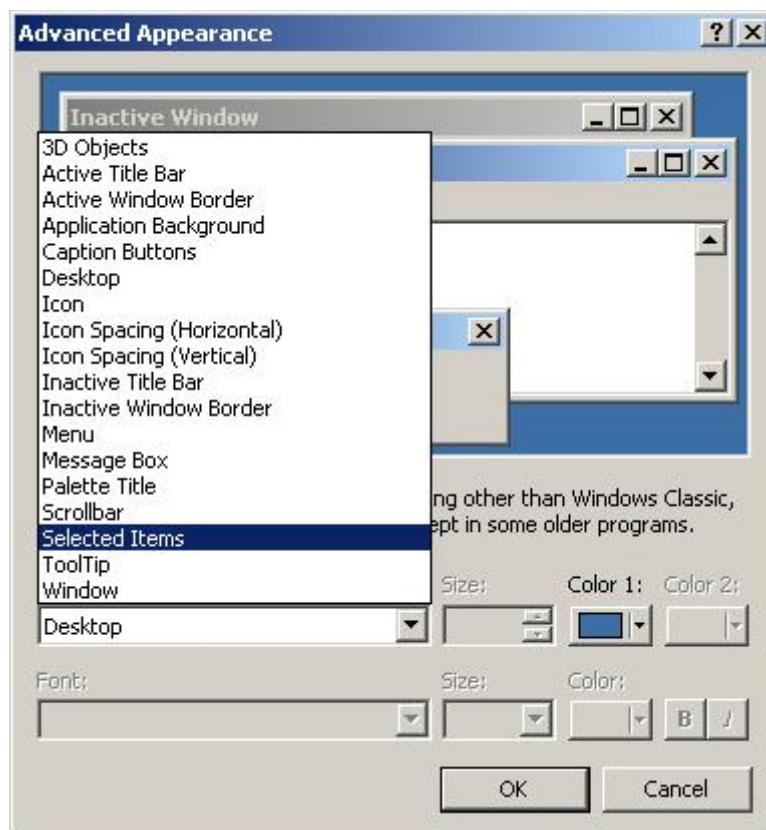
Klikom na slici po delu koji se želi menjati, otvaraju se dodatne opcije menjanja parametara (boja, veličina i sl). Drugi način je izborom iz padajuće liste odabrati šta se želi menjati, pa izvršiti izmene nakon otvaranja dodatnih opcija.

Mogućnosti podešavanja su veoma velike. Ogroman broj vizuelnih parametara operativnog sistema je moguće promeniti.

Potrebno je samo voditi računa o tome da boje budu usaglašene i da ne „zamaraju“ oči prilikom upotrebe podešenog OS.

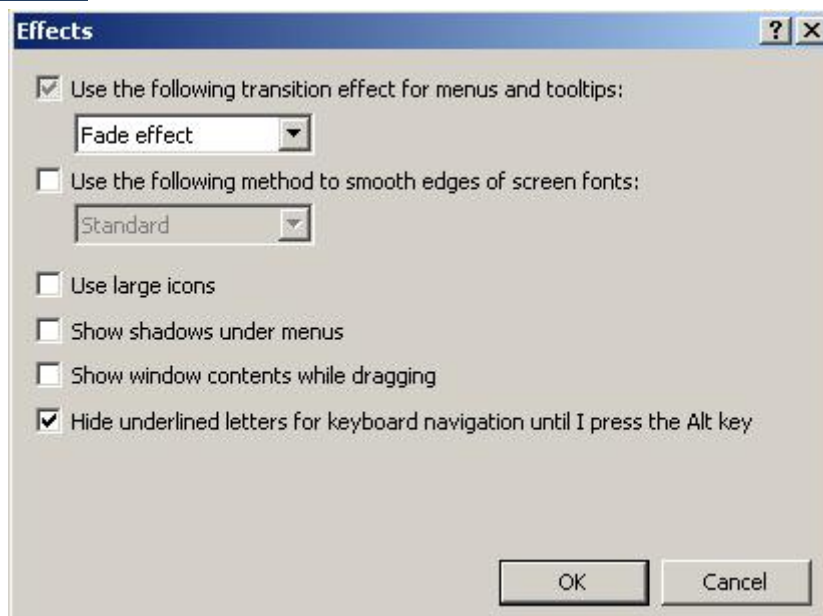
Dostupne opcije čine operativni sistem Windows XP veoma fleksibilnim, jer omogućavaju korisniku da grafički interfejs sistema u potpunosti prilagodi krajnjem korisniku.

I pored ovih veoma velikih mogućnosti podešavanja, relativno mali broj korisnika koristi dostupne mogućnosti. Uglavnom korisnici „isprobaju“ dostupne opcije, a u svakodnevnoj upotrebi koriste neki od dostupnih stilova koje je Microsoft dostavio u okviru samog operativnog sistema.

Slika 15 Appearance – Advanced opcije

Appearance – Effects

Slika 16 Appearance – Effects opcije

U okviru Appearance – Effects opcija dostupna su osnovna podešavanja dostupnih vizuelnih efekata u okviru OS. Po želji se mogu isključiti ili uključiti.

3.5. Settings

Slika 17 Display Properties – Settings opcije

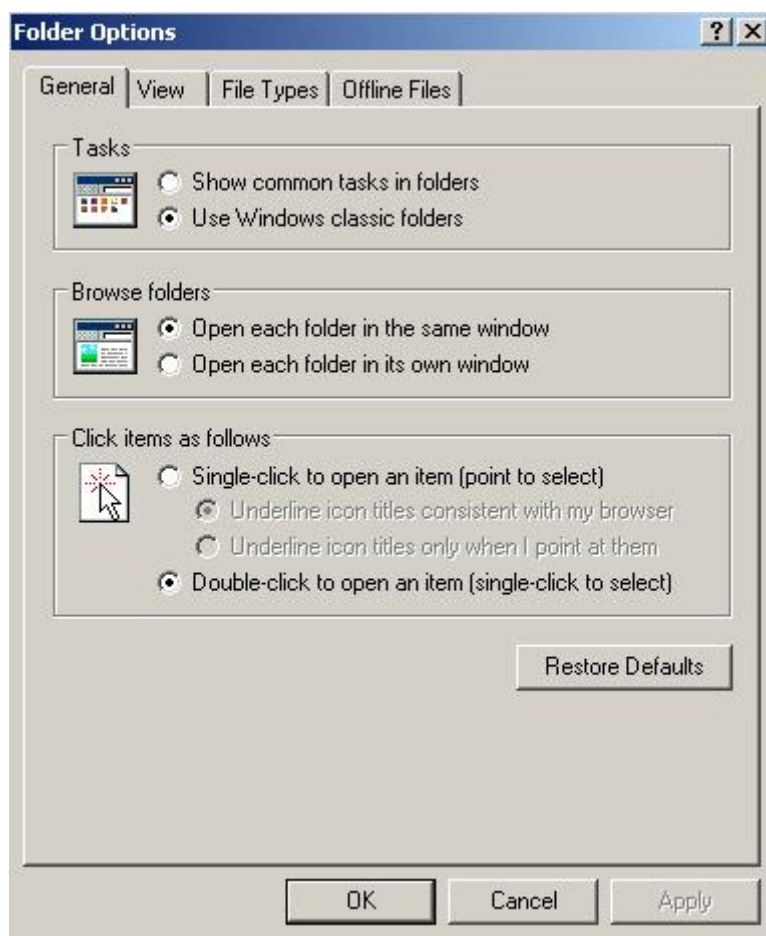
U okviru Settings kartice podešavanja displeja vrše se podešavanja rezolucije monitora, izbor kvaliteta boja, kao i podešavanja (osnovna) u slučajevima kada korisnik na svoj sistem ima priključeno više monitora.

Najčešće se ovde podešava samo rezolucija monitora (ponekad se umanjuje kvalitet prikaza boja – kod slabijih računarskih konfiguracija), dok se ostale opcije, koje se tiču rada sa više monitora najčešće podešavaju u okviru aplikacije koja se instalira uz grafičku kartu.

Opcija Identify koristi se za identifikaciju monitora u višemontorkom režimu rada (rad sa više monitora).

Opcija Advanced omogućava dodatna podešavanja, ali se u praksi ovaj deo podešavanja realizuje instaliranim panelom prilikom instalisanja drajvera grafičke karte. Tamo su, po pravilu, mogućnosti podešavanja znatno veće i lakše.

4. Folder Options

Slika 18 Folder Options – General opcije

U okviru Folder Options podešavanja dostupne su sledeće kartice:

- General,
- View,
- File Types i
- Offline Files.

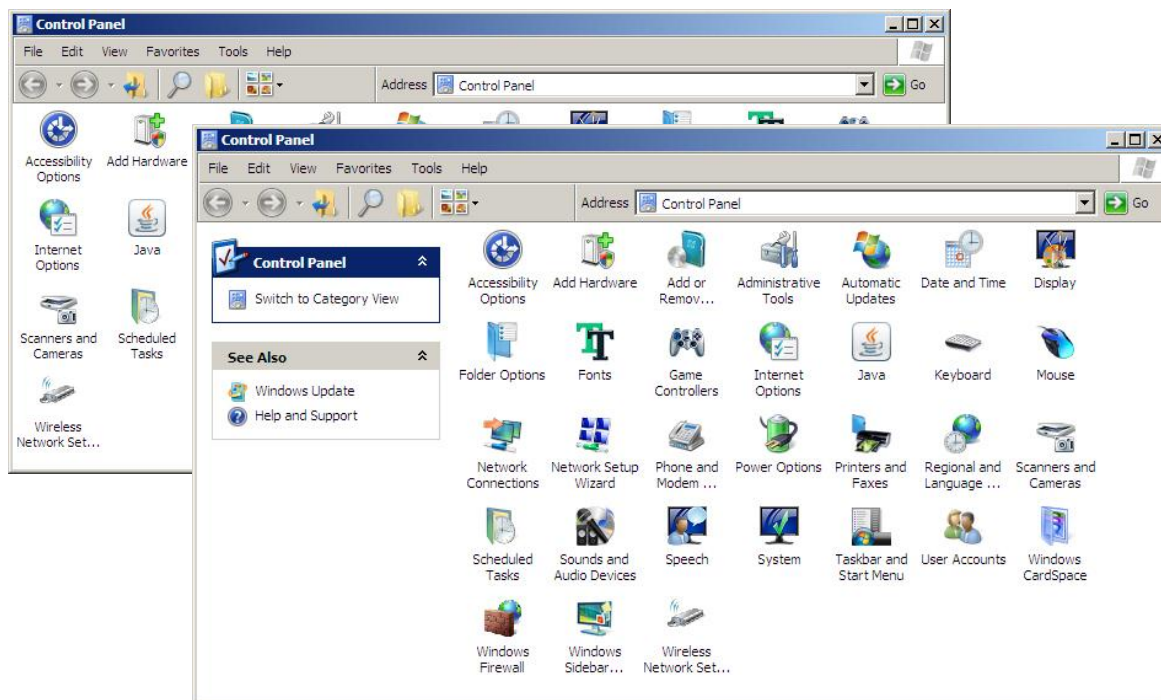
General kartica omogućava tri tipa podešavanja (kao i vraćanje na Default vrednosti):

- Tasks,
- Browse Folders i
- Click items as follows.

4.1. Folder Options – General

Opcija Task obezbeđuje prikaz palete poslova u okviru prikaza foldera, ili ukidanje tog prikaza. Potrebno je na radio dugmetu selektovati željenu opciju.

Na slici 19. prikazan je izgled prozora sa različitim podešavanjima.

Slika 19 Prikaz funkcionisanja opcija Tasks kartice Folder Options/General

Opcija Browse Folders definiše na koji će se način otvoriti kliknuti folder. U okviru postojećeg prozora ili kao novi zasebni prozor.

Click items as follows definiše način rada i pokretanja aplikacija (i otvaranja prozora). Da li se aplikacije pokreću jednim klikom ili (kako su korisnici navikli) na dvoklik. Jedan klik je bio karakterističan i Defaultni za operativni sistem Windows Vista (naravno, i tamo je moguća promena prema želji korisnika).

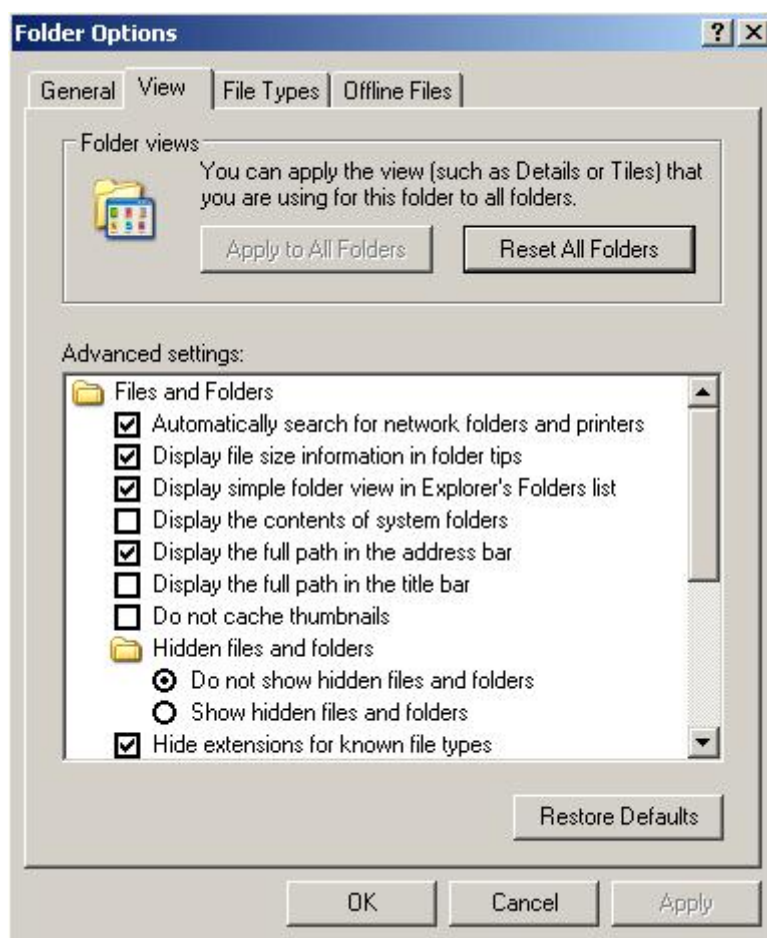
4.2. Folder Options – View

U View delu podešavanja Microsoft je korisnicima omogućio veoma detaljna podešavanja šta da bude a šta da ne bude prikazano u okviru foldera.

Pri tome, podešavanja se mogu odnositi, kako na jedan, tako i na sve foldere u okviru operativnog sistema.

Prvi deo View kartice je mesto gde se definiše da li će izmene realizovane u drugom delu važiti samo za aktivni folder ili će se odnositi na sve foldere.

Drugi deo kartice View (Advanced settings) omogućava detaljno podešavanje (čekiranjem) šta će biti prikazano u okviru foldera. Zanimljiva je opcija prikaza prikrivenih (Hidden) fajlova i foldera.

Slika 20 Folder Options – View opcije

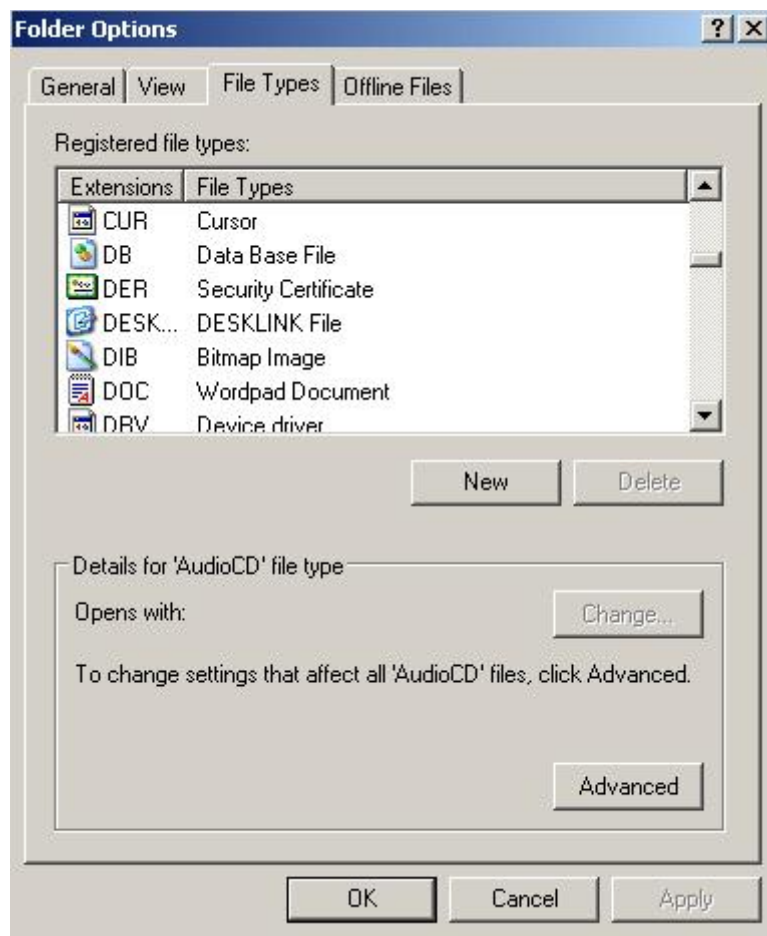
4.3. Folder Options – File Types

U okviru kartice File Types, kako naziv i kaže, nalaze se pobrojani svi postojeći tipovi fajlova koje operativni sistem poznaje u datom momentu.

Fajlovi su zavedeni na listu preko svojih ekstenzija².

Na slici 21. je prikazan izgled kartice Folder Options/File Types sa prikazanim pojedinim ekstenzijama fajlova u listi.

² **Ekstenzija:** Naziv fajla se definiše na sledeći način: NazivFajla.ext, gde ext predstavlja ekstenziju tipa fajla. Tako na primer, poznatija ekstenzija audio fajlova je **mp3**, video fajlova **avi**, a izvršne datoteke imaju ekstenziju **exe**,.. U literaturi se ekstenzija često prikazuje kao: *.ext, gde * zamenjuje naziv fajla.

Slika 21 Folder Options – File Types opcije

4.4. Folder Options – Offline Files

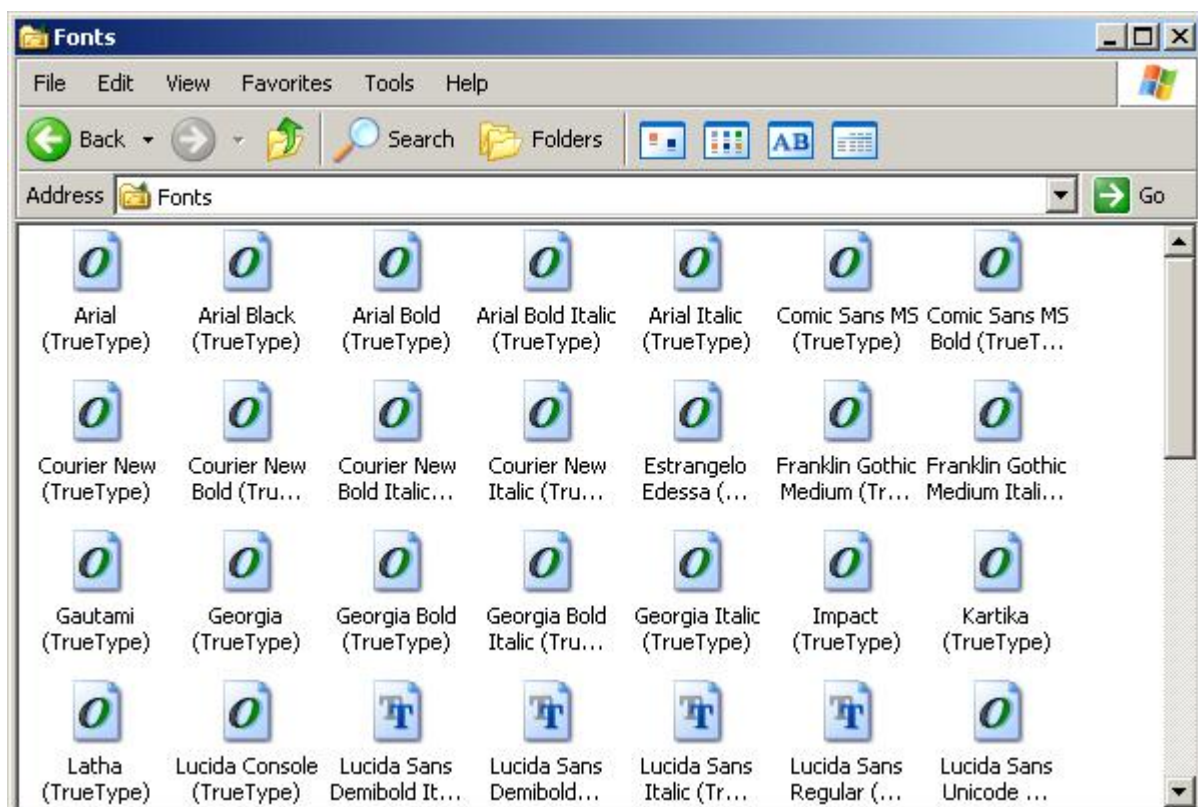

Slika 22 Prikaz panela Folder Options/Offline Files

5. Fonts

Instalacija fontova u operativni sistem Windows XP se u stvari svodi na prosto kopiranje željenih fontova u folder sa fontovima.

Da bi novokopirani fontovi bili dostupni nekoj aplikaciji (MS Wordu na primer), neophodno je nakon kopiranja fontova ponovo pokrenuti aplikaciju.

Slika 23 Folder Fonts

6. Power Options

Windows XP sadrži mnoge alatke koje omogućavaju ovom operativnom sistemu da upravlja potrošnjom električne energije koju koristi računarska konfiguracija.

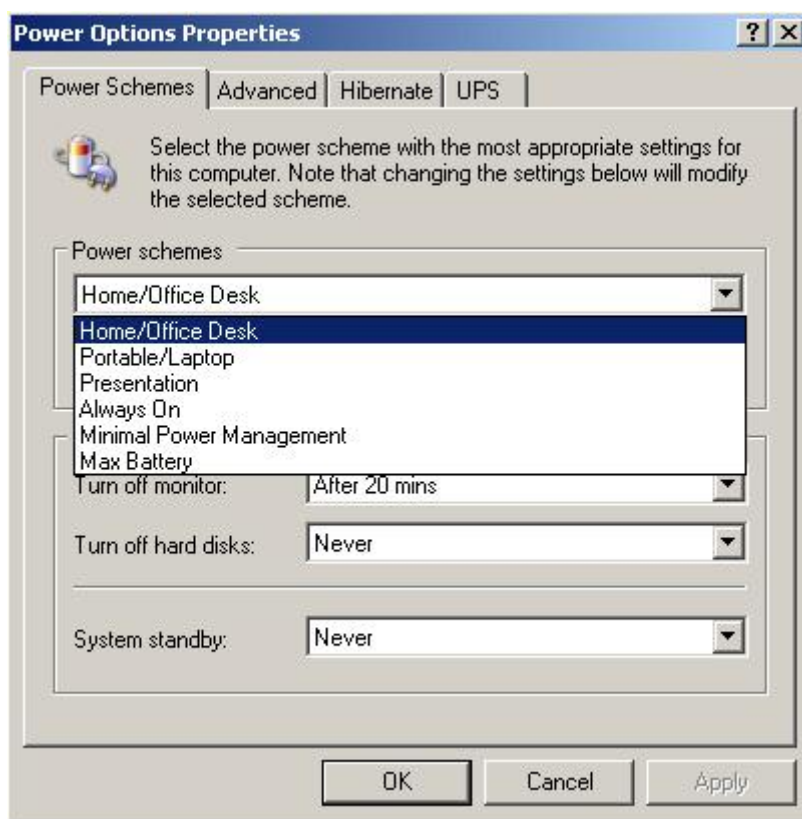
Među alatkama za upravljanje potrošnjom električne energije u Windowsu XP professional se nalaze:

- System Power Management,
- Device Power Management,
- Processor Power Management,
- System Events, i
- Battery Management.

Konfigurisanje opcija za potrošnju električne energije

Opcije za potrošnju električne energije omogućavaju konfiguraciju Windowsa XP professional tako da isključi dotok električne energije monitoru, disku računara ili da prebaci računar u režim hibernacije.

Konfigurisanje opcija kontrole potrošnje električne energije vrši se otvaranjem Control Panela i odgovarajuće ikone: Power Options. Otvara se dijalog Power Options Properties koji omogućava podešavanje pomenutih opcija (slika ispod).

Slika 24 Power Schemes opcije

U okviru Power Options podešavanja dostupne su sledeće kartice:

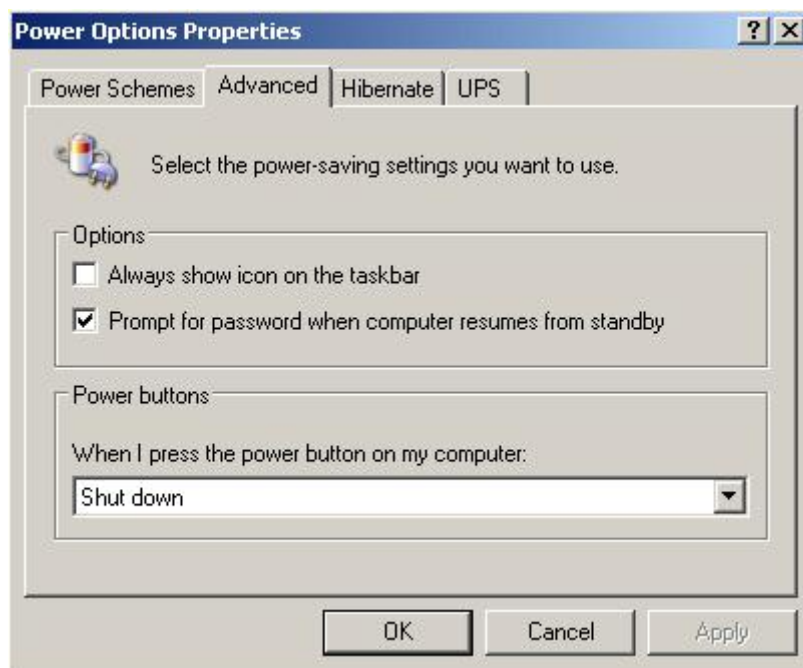
- Power Schemes (slika 24),
- Advanced,
- Hibernate i
- UPS.

6.1. Power Schemes

Od ponuđenih, unapred definisanih šema iz padajuće liste korisnik može izabrati jednu. Druga varijanta je da sam korisnik definiše svoju šemu za uštedu električne energije (koju može i upamtiti).

6.2. Advanced

U okviru Advanced opcije Power Options podešavanja korisnik može podesiti (prostim čekiranjem) da li da se Power – Saving ikona pojavi u Taskbaru ili ne, i kakav sistem logovanja da bude zastupljen nakon ponovnog aktiviranja računara posle Power – options isključenja (ponovno logovanje sa šifrom ili bez nje).

Slika 25 Power Options/Advanced opcije

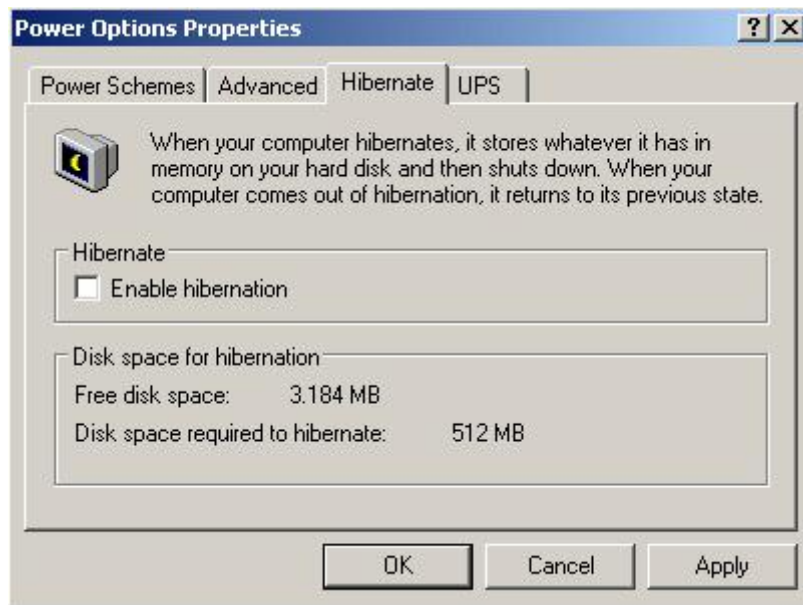
6.3. Hibernate

U okviru Hibernate jezička korisnik definiše da li je dozvoljen odlazak u režim hibernacije i veličina prostora namenjena smeštanju podataka o stanju prilikom pokretanja tog režima rada.

Režim hibernacije je veoma zgodan ukoliko korisnik treba da nastavi sa radom na nekoj aplikaciji koja zahteva aktiviranje više izvora i resursa. Da se prilikom nastavka rada ne bi ponovo morale aktivirati sve potrebne aplikacije, pogodno je sistem uvesti u režim hibernacije.

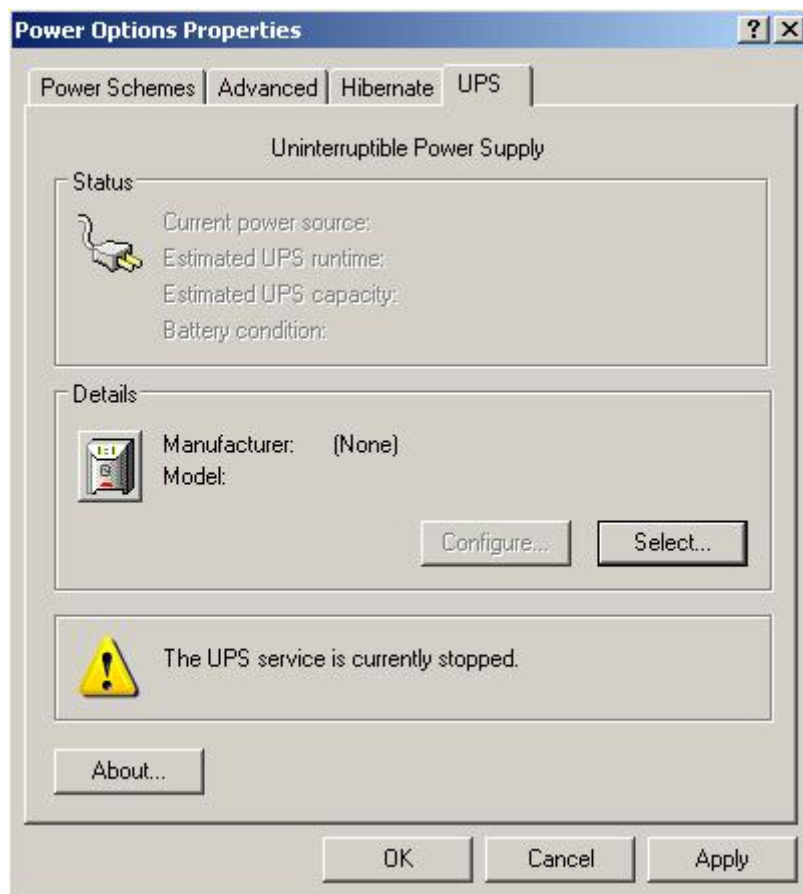
Režim hibernacije podrazumeva da se pre gašenja operativnog sistema snime sve pokrenute aplikacije, njihov položaj, veličina na desktopu i sl, kako bi se prilikom paljenja računara slika stanja mogla u potpunosti reprodukovati. Praktično, onako kako je izgledao računar pre odlaska u hibernaciju, isto tako će izgledati neposredno nakon podizanja sistema iz režima hibernacije.

Pomenuta memorija služi za smeštanje neophodnih podataka (slike stanja) radi vraćanja sistema u prvobitno stanje (stanje pre hibernacije).

Slika 26 Aktiviranje režima hibernacije računara

6.4. UPS

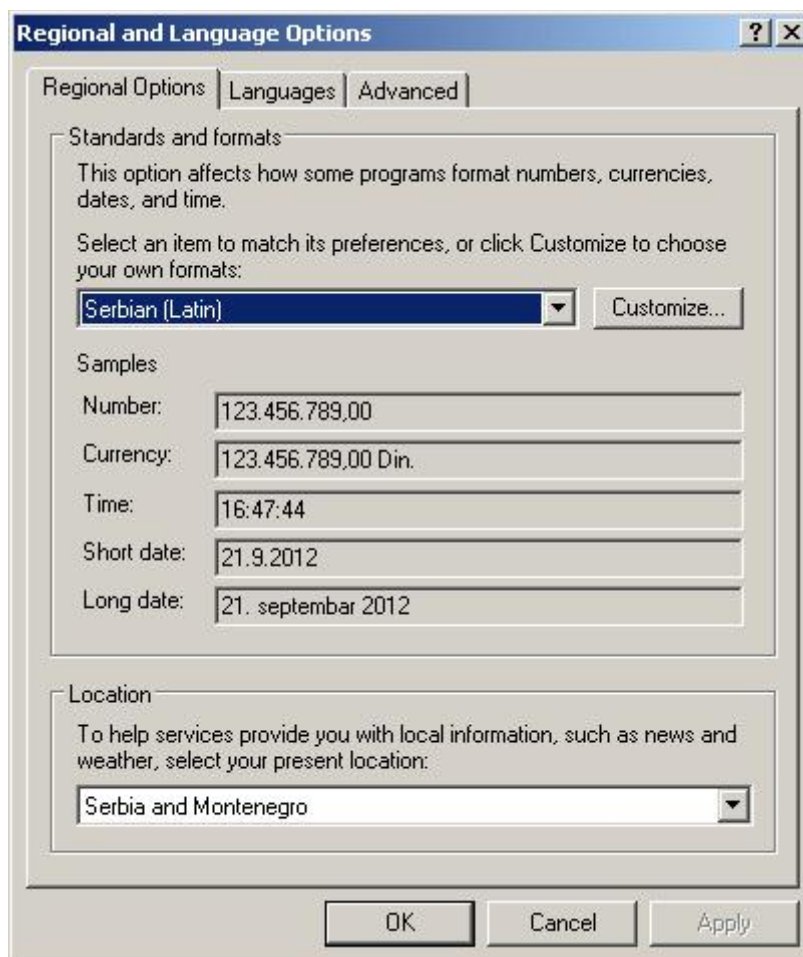

Slika 27 Power Schemes/UPS opcije

UPS predstavlja sistem za neprekidno napajanje energijom. Namena mu je da u slučajevima kratkotrajnih nestanaka električne energije obezbedi rad sistema bez restarta, da u slučajevima dužih nestanaka električne energije obezbedi bezbedno memorisanje i gašenje pokrenutih aplikacija, kao i da u slučaju varijacija vrednosti ulaznog napona isti stabilizuje na propisanu vrednost i da ga prosledi napajanju računara.

Sama podešavanja UPS – a obavljaju se po pravilu u okviru aplikacije koju dostavlja proizvođač uz uređaj.

7. Regional and Language Settings

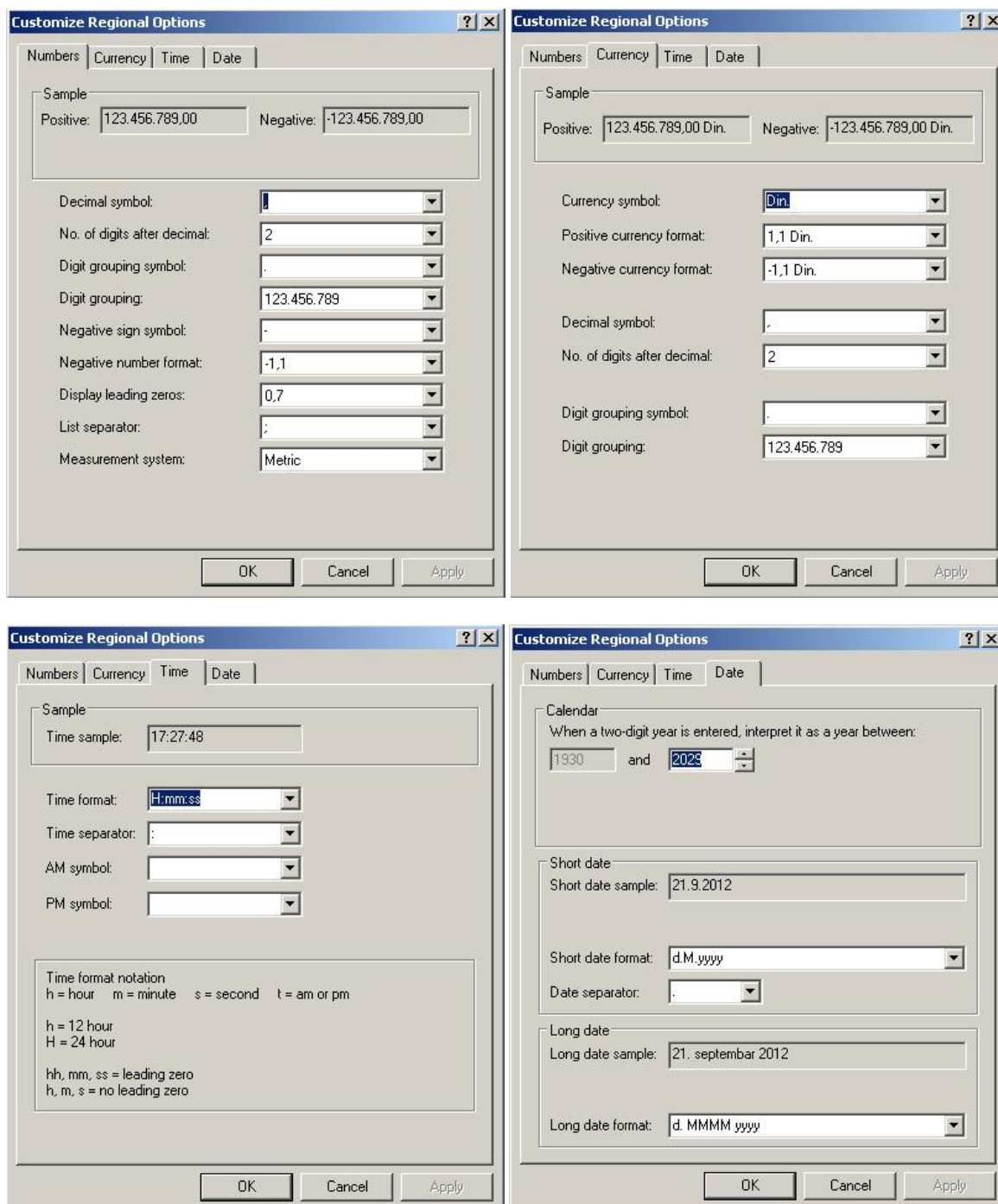
Slika 28 Regional and Language Options panel

U okviru Regional and Language Settings opcija dostupne su tri kartice:

- Regional Options,
- Languages i
- Advanced.

7.1. Regional Options

U okvirima kartice Regional Options korisnik bira svoju lokaciju i podešavanja standarda i formata ispisa u skladu sa odabranim jezikom. Windows će, automatski, po izabranom jeziku podesiti formate u skladu sa važećim na navedenom području. Ukoliko korisnik želi, klikom na Customize ima mogućnost podešavanja formata za brojeve, novčane iznose, vreme i datum (slike ispod).

7.2. Languages

Jezička podešavanja spadaju u red češće korišćenih podešavanja u okviru operativnih sistema uopšte. U okviru osnovne kartice korisnicima je omogućeno čekiranje opcija za „kompleksne“ jezike koji imaju ispis s desna u levo, i čekiranje opcija za istočno Azijske jezike. Sva ostala podešavanja dobijaju se aktiviranjem opcija klikom na dugme Details.

Slika 29 Jezička podešavanja Windows XP OS

Languages – Details

U okviru Details podešavanja jezika u XP – u, dostupne su dve opcije:

- Settings i
- Advanced

Kartica Settings omogućava korisniku podešavanje koji će jezici biti instalisani za upotrebu u operativnom sistemu (a time i u aplikativnim programima), kao i definisanje koji će od instalisanih jezika biti glavni (Default input language).

Dostupne su opcije dodavanja novog jezika (Add) ili brisanja nekog od instaliranih jezika (Remove).

Slika 30 Izbor instaliranih jezika

Osim navedenih opcija podešavanja jezika, dostupne su i opcije definisanja grafičkog interfejsa samih jezika. Opcijom Language Bar definiše se način prikaza jezika u paleti poslova, a opcijom Key Settings definišu se prečice na tastaturi radi lakog menjanja trenutno aktivnog jezika (sa liste instaliranih jezika).

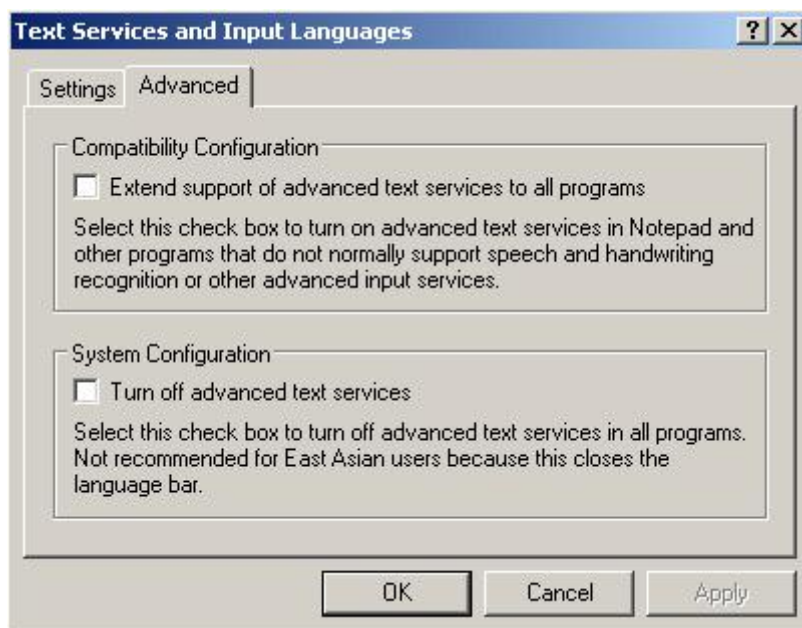
Slika 32 Način prikaza jezika u paleti poslova

Slika 31 Podešavanje prečice na tastaturi za menjanje jezika

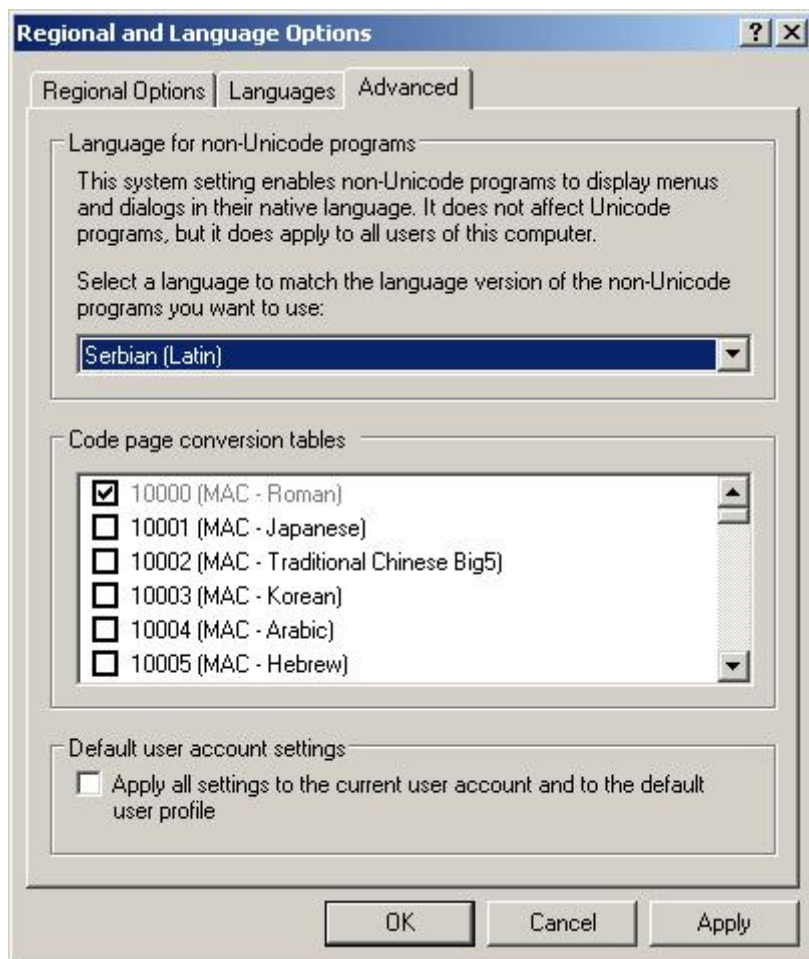
Slika 33 Dodavanje (instalisanje) jezika

Slika 34 Kartica Advanced Languages kartice

7.3. Advanced

Advanced opcija Regional and Language Options podešavanja omogućava dodatna podešavanja za non – Unicode jezike. Poželjno je da korisnik odabere Serbian(Latin) kako bi prikaz svih naših slova u aplikativnim programima bio korektan³.

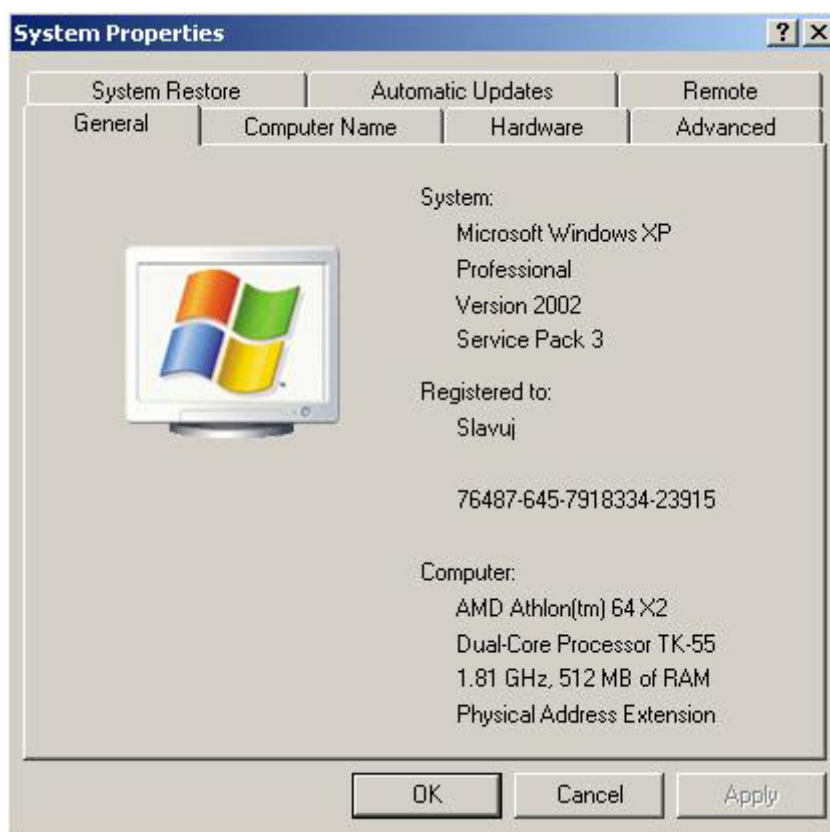
Slika 35 Podešavanja za non – Unicode

8. System

Sistemska podešavanja u okviru prečice System poseduju sledeće kartice:

- General,
- Computer Name,
- Hardware,
- Advanced,
- System Restore,
- Automatic Updates i
- Remote.

³ Neki od programa umesto č prikazuju ě, i slično, ukoliko nije podešen non – Unicode jezik

Slika 36 Prozor System sa dostupnim karticama

8.1. System – General

U okviru General kartice korisniku su dostupne informacije o operativnom sistemu, njegovoj verziji, nadogradnji (Service Pack), imenu na koji je OS registrovan i serijski broj.

Sa druge strane, u donjem delu kartice nalaze se podaci o procesoru, njegovom taktu i dostupnoj RAM memoriji (onoj koju operativni sistem „vidi“).

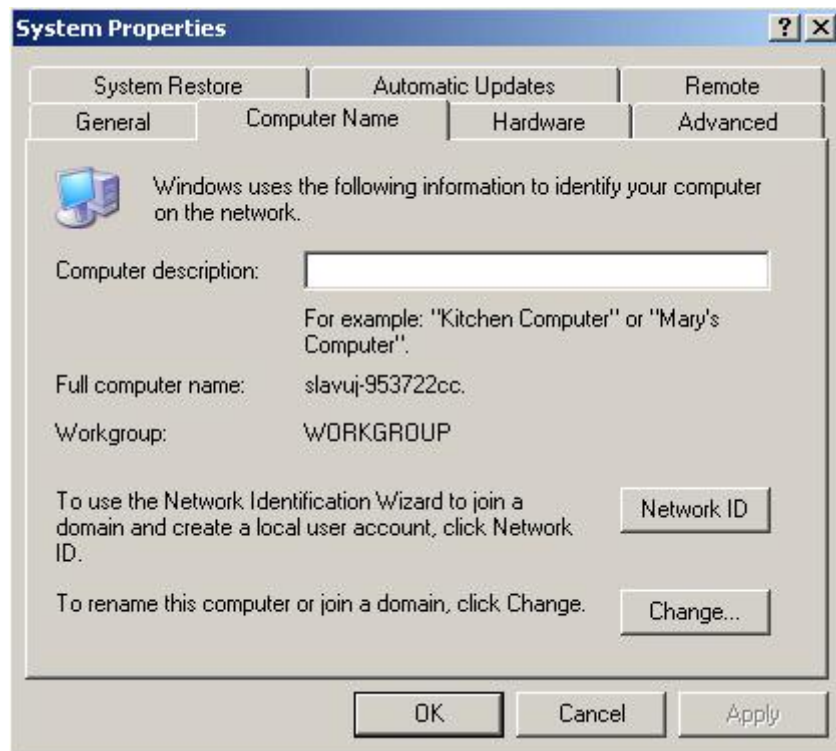
8.2. System – Computer Name

U okviru kartice Computer Name korisnik ima mogućnost pregleda i menjanja naziva kompjutera i radne grupe (namenjeno mrežnim strukturama).

Osim navedenog, operativni sistem dozvoljava unošenje opisa računara, mada je to kod nas vrlo retka praksa.

Dugmetom Network ID pokreće se čarobnjak za mrežna određena podešavanja, dok se klikom na dugme Change omogućava izmena naziva radne grupe računara.

Radna grupa je po Default – u WORKGROUP. Eventualna izmena će zahtevati restartovanje operativnog sistema.

Slika 37 Kartica Computer Name

8.3. System – Hardware

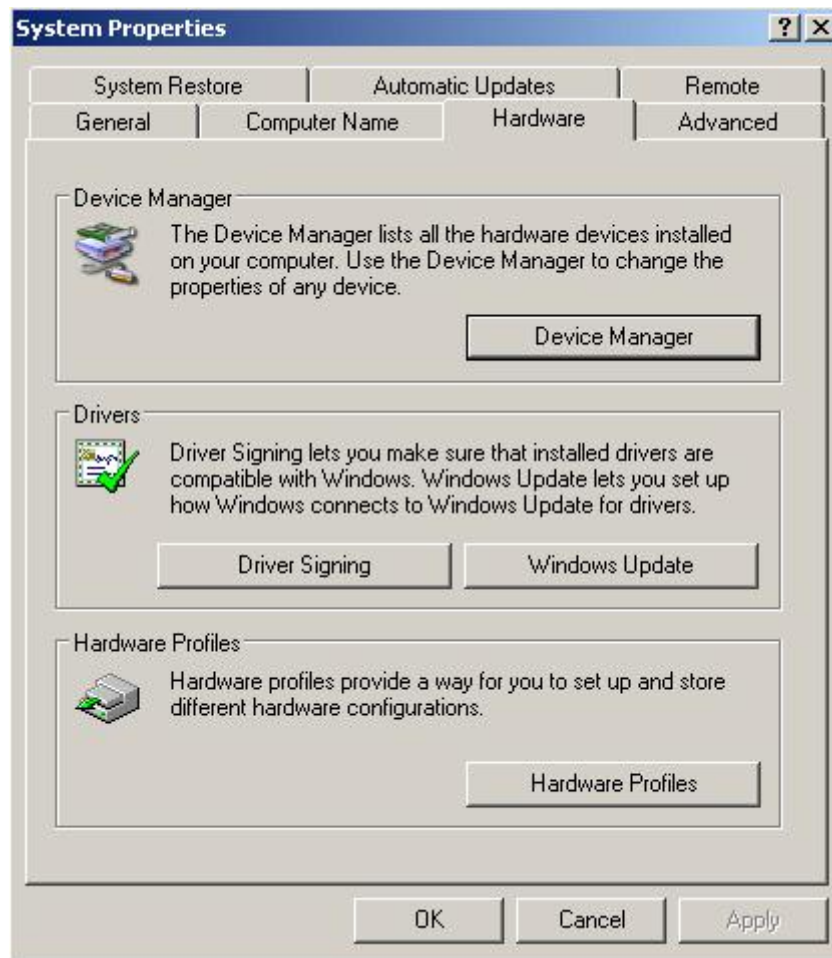
Kartica Hardware je izdeljena na tri dela:

- Device Manager,
- Drivers,
- Hardware Profiles

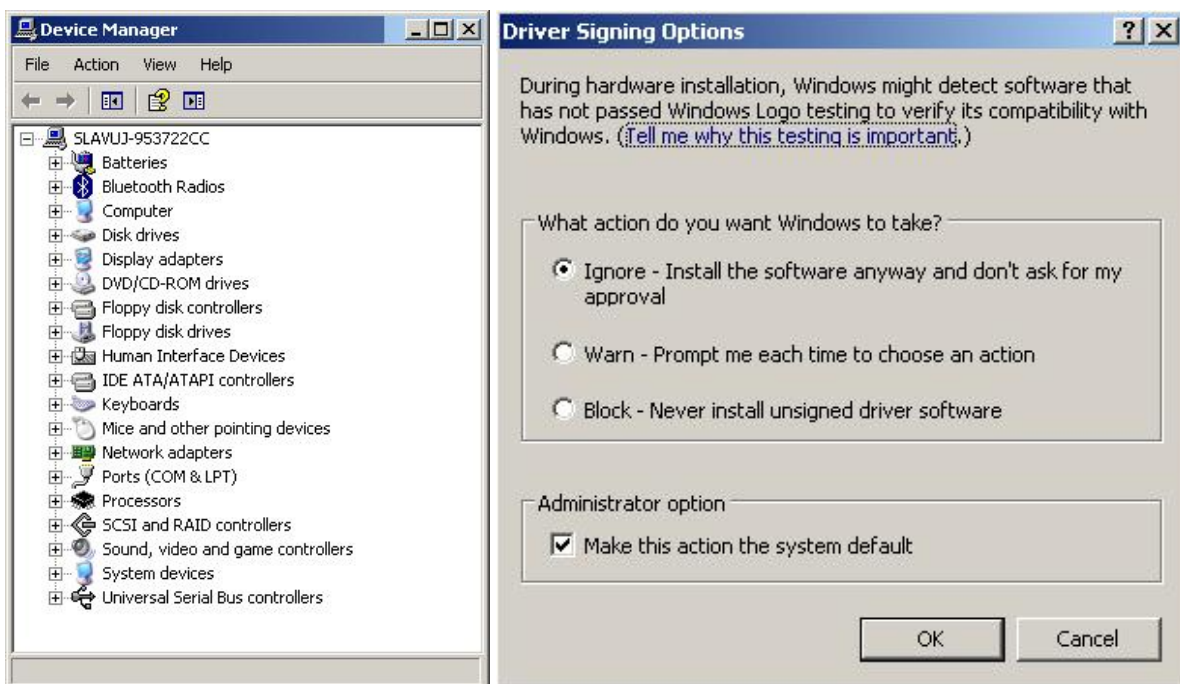
Najčešće otvarana kartica ovog dela podešavanja operativnog sistema je Device Manager. U njenom okviru se prikazuje lista hardvera koji je priključen na računar i koji ima pravilno instalisane prateće programe (drajvere).

Ukoliko neki od hardverskih uređaja nije pravilno instalisan, u okviru Device Managera će biti prikazan kao upitnik, što korisniku nedvosmisleno daje do znanja da računar neće biti u mogućnosti da koristi sve hardverske resurse. Korisnik mora, ukoliko želi da izvrši ispravku, najčešće da instalira drajvere za hardver koji operativni sistem nije prepoznao.

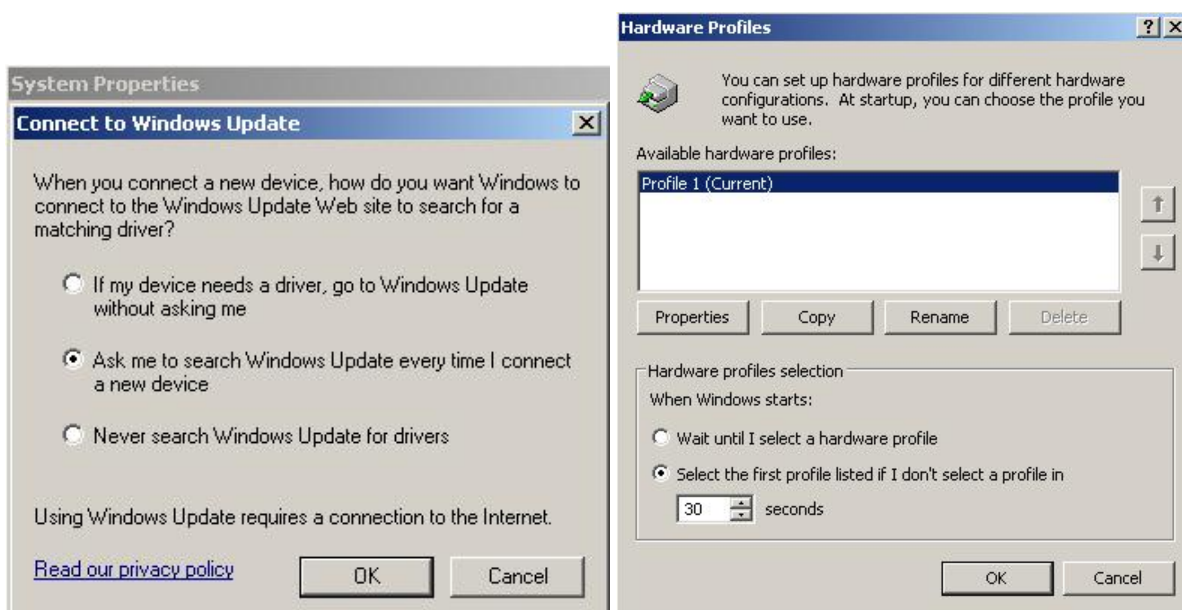
Ovaj deo (Device Manager) je posebno od interesa kada se instalira operativni sistem, kao i akda se priključuje nova hardverska komponenta.

Slika 38 System Properties/Hardware

Slika 39 Device Manager i Driver Signing Options

Slika 40 Opcija Windows Update i Hardware Profiles

Kao dodatnu zaštitnu meru Microsoft je definisao drajvere sa potpisom. Praktično, samo drajveri sa liste odobrenih od strane Microsofta mogu da se instaliraju bez upozorenja, dok je za ostale potrebna potvrda od korisnika. U Driver Signing delu se definiše kako će teći instalacija drajvera koji se ne nalaze na listi sa Microsoftovim potpisom.

Update kartica omogućava način preuzimanja novijih verzija drajvera (Update).

Hardware Profiles prikazuje različite hardverske profile operativnog sistema. Moguće je definisati i vreme čekanja (30 sekundi po Defaultu). U pitanju je vreme čekanja prilikom podizanja OS u slučaju da više instaliranih operativnih sistema, radi izbora željenog OS.

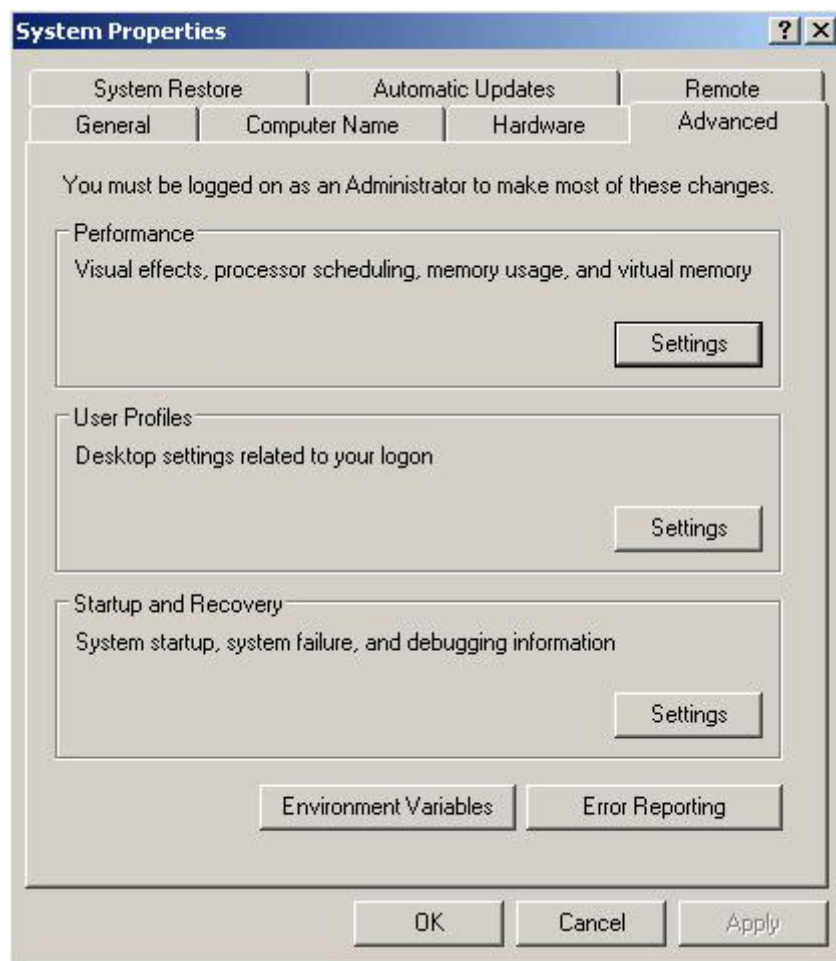
8.4. System – Advanced

Opcije dostupne u okviru System – Advanced kartice su:

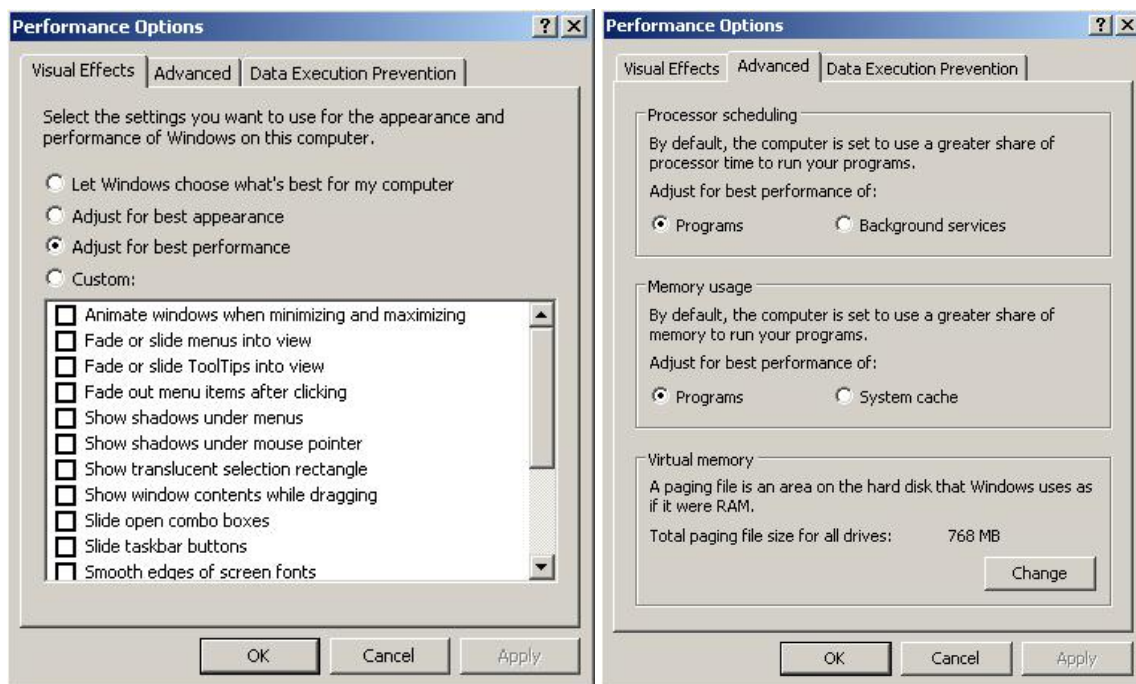
- Performance,
- User Profiles i
- Startup and Recovery.

8.4.1. Performance

U okviru Performance opcija korisnik ima mogućnost detaljnog podešavanja vizuelnih efekata operativnog sistema. Performanse se mogu podešavati izborom jedne od unapred predviđenih varijanti (najbolje performanse, najviše vizuelnih efekata ili da OS sam „odabere“ koja je varijanta najbolja za konkretni računar), ili da korisnik sam podesi efekte.

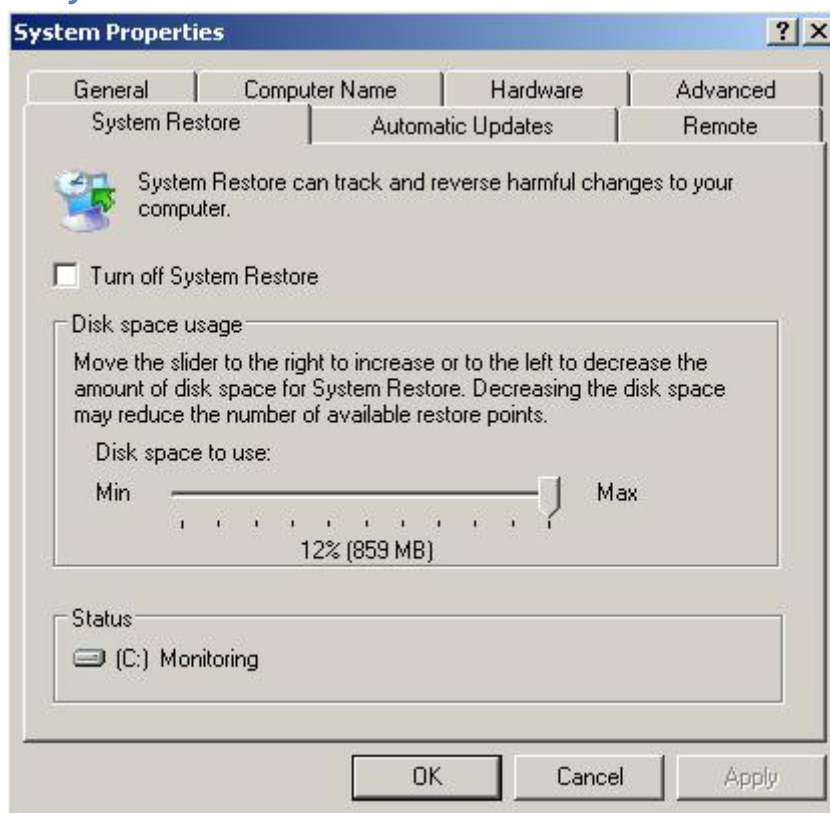

Slika 41 System Properties – Advanced opcije

Slika 42 Podešavanje vizuelnih efekata i performansi sistema

8.5. System – System Restore

Slika 43 System Restore

Opcija System Restore ima za ulogu da omogući snimanje kompletnog stanja softvera radi njegovog ponovnog vraćanja u snimljeno stanje ukoliko se za tako nešto ukaže potreba.

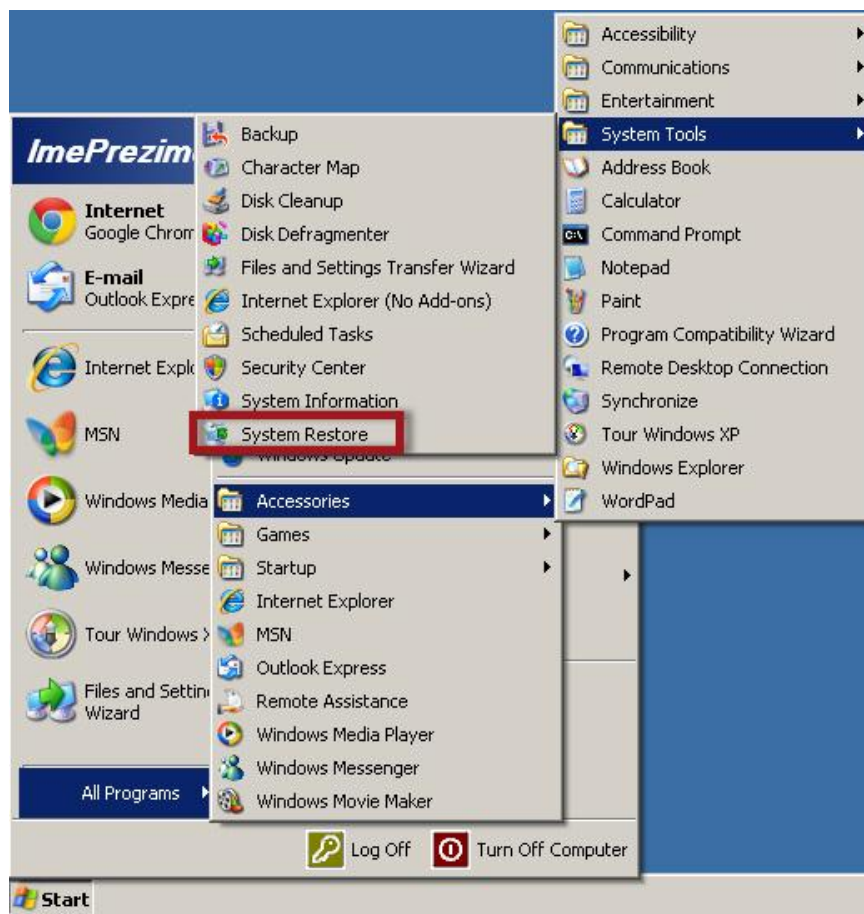
Monitoring tipa System Restore može biti uključen ili ne. Podešava se zasebno za svaku particiju diska.

Uključenje monitoringa podrazumeva odvajanje dela memorije hard diska radi smeštanja tačaka snimanja stanja sistema. Na lokaciji System Properties/System Restore podešavaju se opcije uključenja ili isključenja monitoringa, kao i definisanje količine memorije namenjene snimanju kontrolnih tačaka.

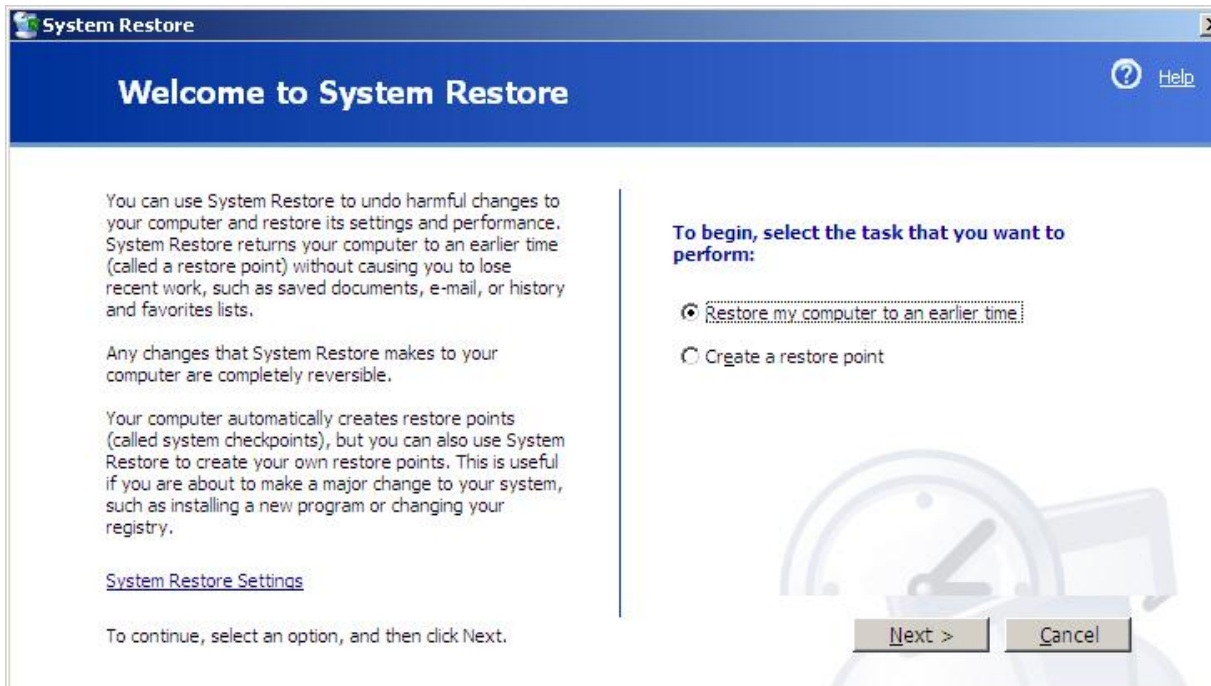
Sam proces kreiranja kontrolne tačke i vraćanje već snimljenog stanja vrši se putanjom:

- Start/All Programs/Accessories/System Tools/System Restore

Startovanjem opcije iz prethodne putanje otvara se panel kao na slici dole. U okviru panela postoji opcija snimanja nove kontrolne tačke i opcija vraćanja već snimljene kontrolne tačke. Prilikom snimanja kontrolnih tačaka preporučljivo ih je nazivati imenom koje sadrži datum kreiranja, jer je tako lakše ispratiti kontrolne tačke ukoliko ih ima više.

Slika 44 Pokretanje System Restore opcije

Slika 45 Kreiranje ili vraćanje kontrolne tačke System Restore alata

8.6. System – Automatic Updates

U okviru Automatic Updates opcija korisnicima mogućnost definisanja načina i termina automatskog apdejtovanja operativnog sistema. Apdejtovanje je sa aspekta sigurnosti OS veoma važan proces jer se preuzimanjem novih fajlova otklanjaju nedostaci sistema i on se podiže na viši bezbednosni nivo.

Slika 46 Automatic Updates opcije

8.7. System – Remote

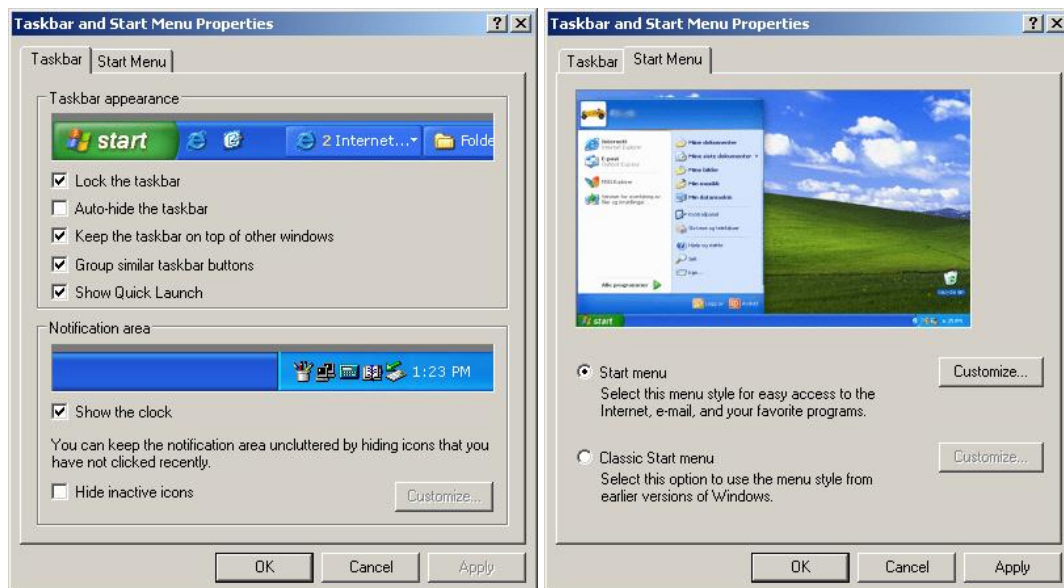
Daljinsko upravljanje računarom je način upravljanja mašinom sa mesta koje je fizički udaljeno od samog računara. Može se upotrebiti kako radi preuzimanja potrebnih fajlova, tako i radi daljinske kontrole i ispravke u slučaju potrebe.

Danas se daljinsko upravljanje računarom znatno češće obavlja preko specijalizovanih softverskih paketa (od kojih su neki besplatni) koji pružaju znatno više funkcija i kvalitetniji rad na daljinu.

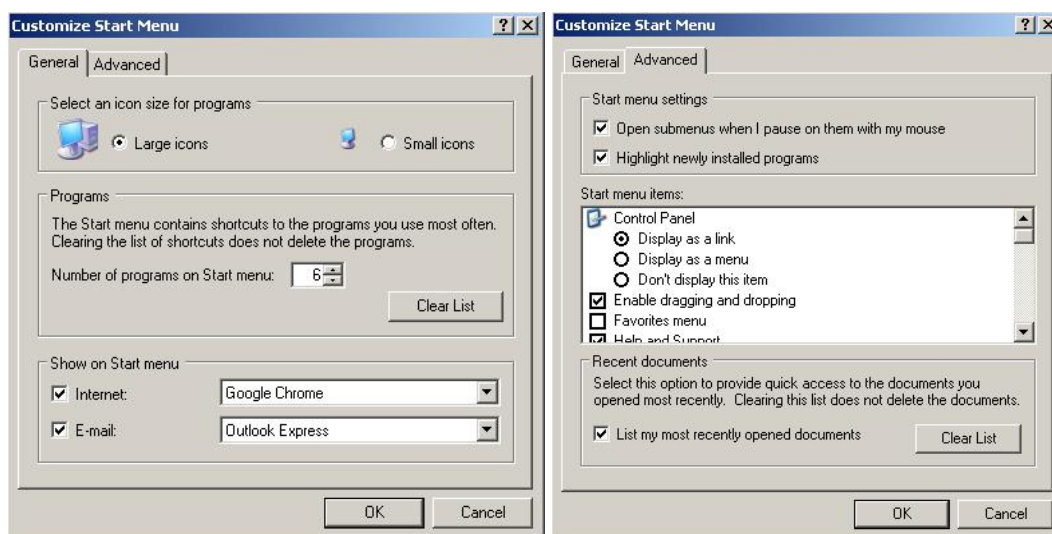

Slika 47 Remote opcija System Properties dela

9. Taskbar and Start Menu

Slika 48 Taskbar i Start Menu

Slika 49 Podešavanje Taskbara i Start menija

Podešavanje Taskbar/Start opcija može da se pokrene kako iz Control Panela, tako i densnim klikom na taskbar i izborom opcije Properties (što je znatno češći način otvaranja ovog panela).

9.1. Taskbar

Dostupne su sledeće opcije:

- Lock the taskbar - zaključavanje taskbara,
- Auto – hide the taskbar - Automatsko prikrivanje taskbara,
- Keep the taskbar on top... - Postavljanje taskbara uvek iznad prozora,
- Group similar taskbar buttons - Grupisanje pokrenutih aplikacija po tipu,
- Show Quick Launch - Prikaz prečica
- Show the clock - Prikaz sata na paleti poslova,
- Hide inactive icons - Prikrivanje neaktivnih ikona

Opcija Customize je aktivna tek kada se omogući prikrivanje neaktivnih ikona. Klikom na dugme Customize otvara se panel sa podešavanjima šta da bude prikriveno od ikona.

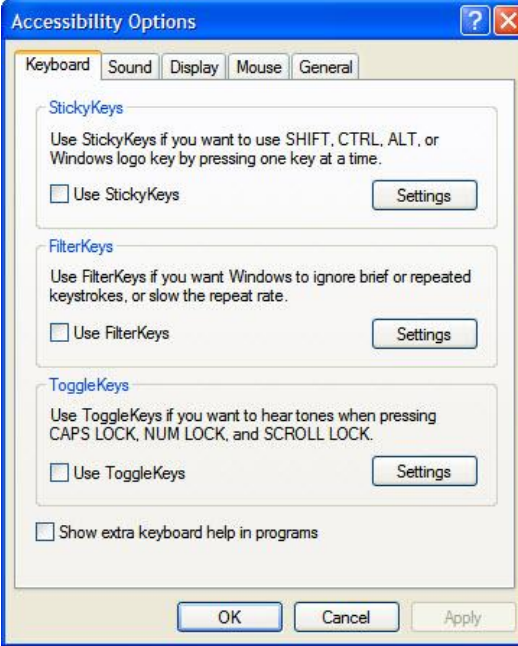

9.2. Start meni

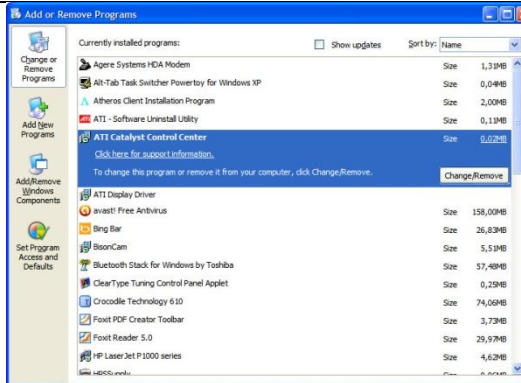

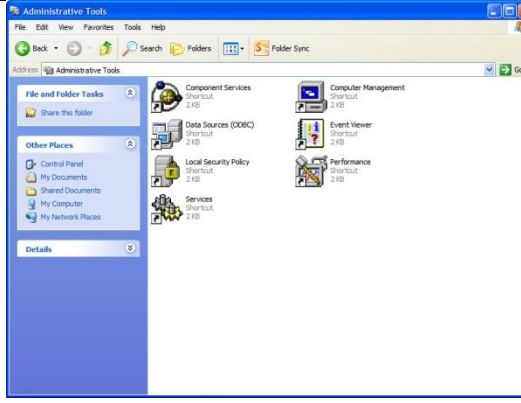

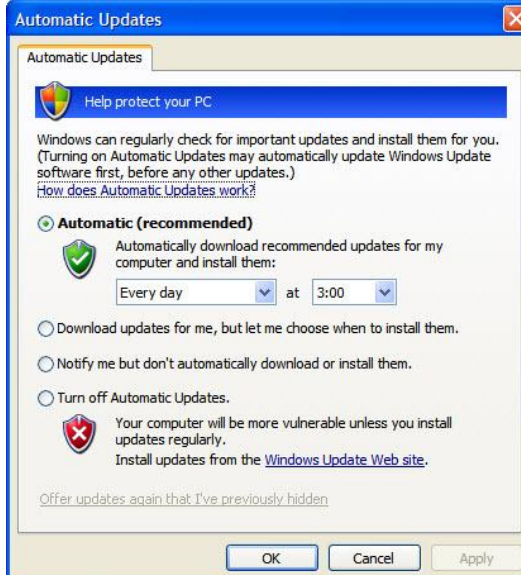
U okviru podešavanja Start menija korisnik ima mogućnost izbora tipa Start menija, dok se klikom na dugme Customize korisniku otvaraju dodatne mogućnosti podešavanja. Otvara se panel sa dve kartice: General i Advanced.

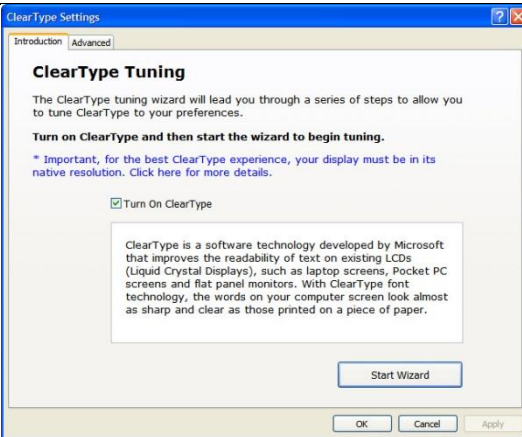

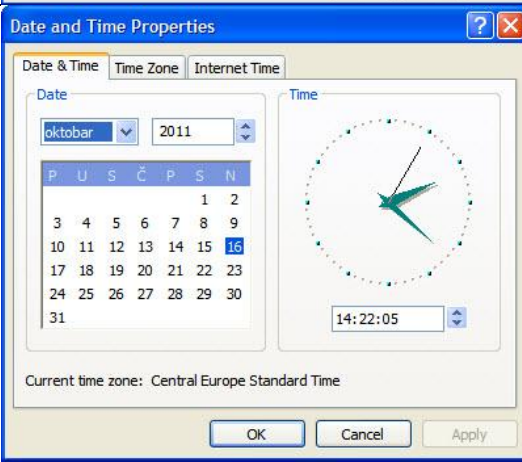

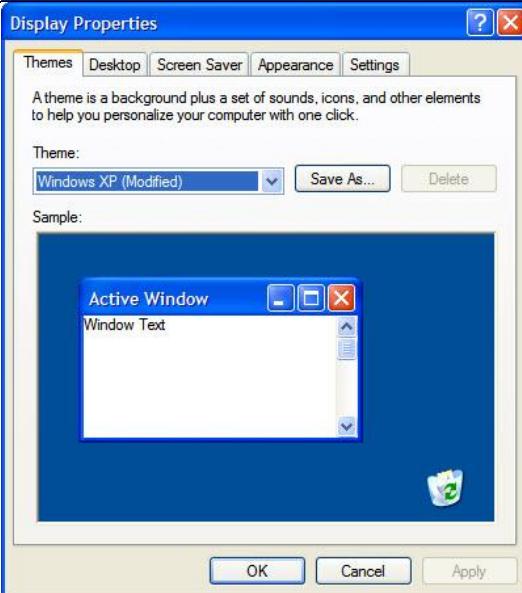
U okviru general kartice korisnik podešava veličinu ikona (Large – Small), broj najčešće pokretanih programa u okviru start menija (i njihovo brisanje opcijom Clear), kao i opcije prikaza web pretraživača i email klijenta u okviru start menija.

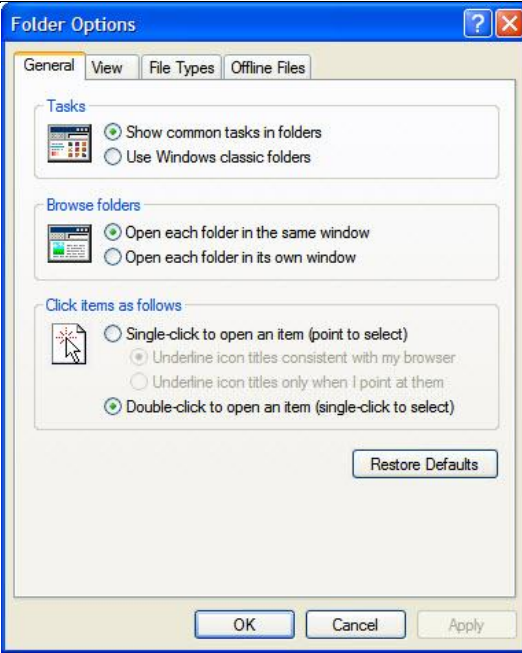

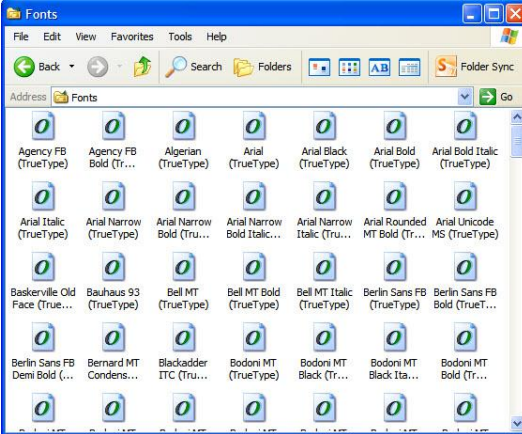

U okviru Advanced kartice korisnik detaljno podešava izgled i prisustvo pojedinih elemenata start menija, kao i način prikaza u meniju.

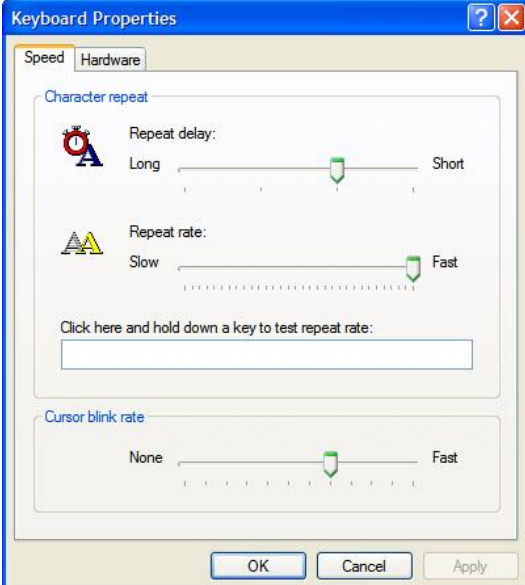

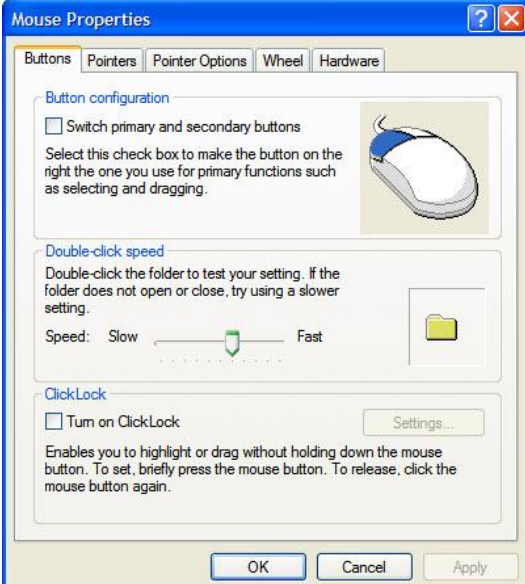

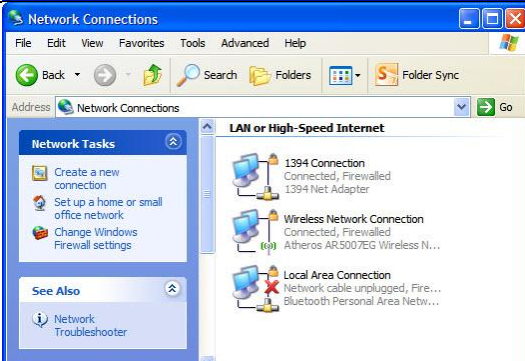
10. TABELARNI PRIKAZ DELA OPCIJA CONTROL PANELA

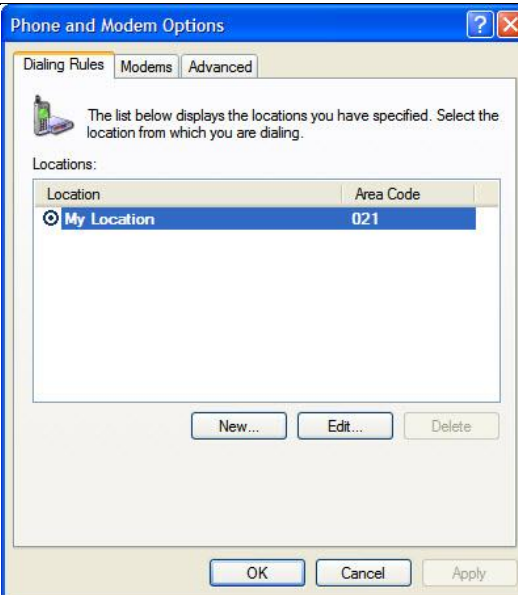

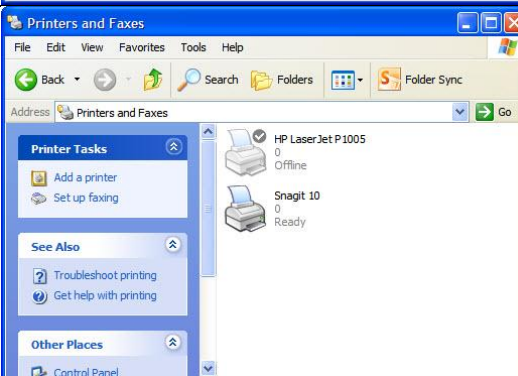
 <p>Accessibility Options</p>	<p>Opcije za dostupnost sadržaja (za osobe sa posebnim potrebama).</p> <p>Dostupna podešavanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Keyboard <ul style="list-style-type: none"> ○ Sticky Keys ○ FilterKeys ○ ToggleKeys • Sound <ul style="list-style-type: none"> ○ SoundSentry ○ ShowSounds • Display <ul style="list-style-type: none"> ○ High Contrast ○ Cursor Options • Mouse <ul style="list-style-type: none"> ○ MouseKeys • General <ul style="list-style-type: none"> ○ Automatic reset ○ Notification ○ SerialKey devices ○ Administrative options 	 <p>The screenshot shows the 'Accessibility Options' dialog box with the 'Keyboard' tab selected. It contains three sections: 'StickyKeys', 'FilterKeys', and 'ToggleKeys', each with a 'Use' checkbox and a 'Settings' button. There is also a checkbox for 'Show extra keyboard help in programs'.</p>
 <p>Add Hardware</p>	<p>Dodavanje novog hardvera računaru.</p> <p>Realizovan kao čarobnjak za dodavanje hardvera. Operativni sistem pokušava sam da pronađe koji hardverski uređaj je dodat. Ako ne uspe, od korisnika traži da sam unese tip hardvera.</p>	 <p>The screenshot shows the 'Add Hardware Wizard' dialog box. It has a title bar 'Add Hardware Wizard' and a main area with a blue background. The text says 'Welcome to the Add Hardware Wizard' and lists two points: 'Install software to support the hardware you add to your computer.' and 'Troubleshoot problems you may be having with your hardware.' There is a warning icon and text: 'If your hardware came with an installation CD, it is recommended that you click Cancel to close this wizard and use the manufacturer's CD to install this hardware.' At the bottom, it says 'To continue, click Next.' and has '< Back', 'Next >', and 'Cancel' buttons.</p>

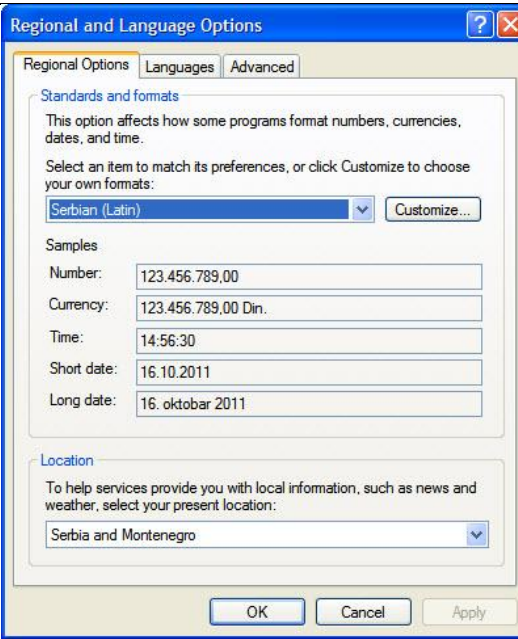

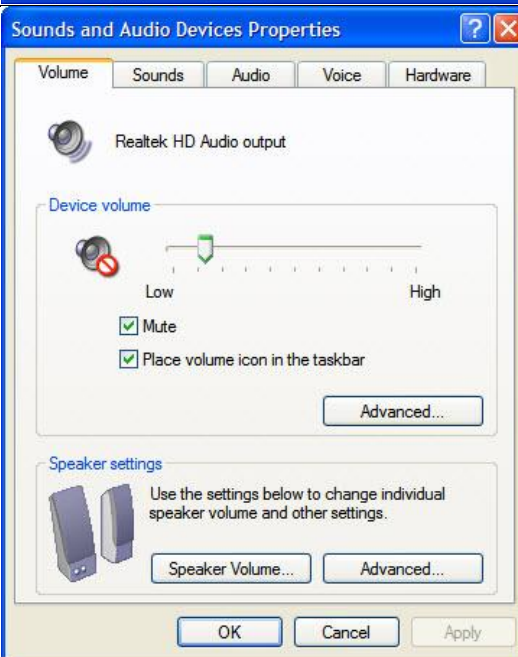
 <p>Add or Remov...</p>	<p>Dodavanje i brisanje programa na računaru.</p> <p>Dostupne opcije:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Change or Remove Programs – menjanje ili uklanjanje programa • Add New Programs – dodavanje novih programa • Add/Remove Windows Components – kontrola windows komponenti • Set Program Access and Defaults 	
 <p>Administrative Tools</p>	<p>Administrativna podešavanja Windowsa. Podešavanja namenjena dobrim poznavacima ovog operativnog sistema.</p> <p>Dostupne opcije:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Components Services • Computer Management • Data Sources • Event Viewer • Local Security Policy • Performance • Services 	
 <p>Automatic Updates</p>	<p>Automatsko preuzimanje dopuna i zakrpa od strane Microsofta.</p> <p>Ovaj deo podešavanja je posebno detaljnije pojašnjen.</p>	

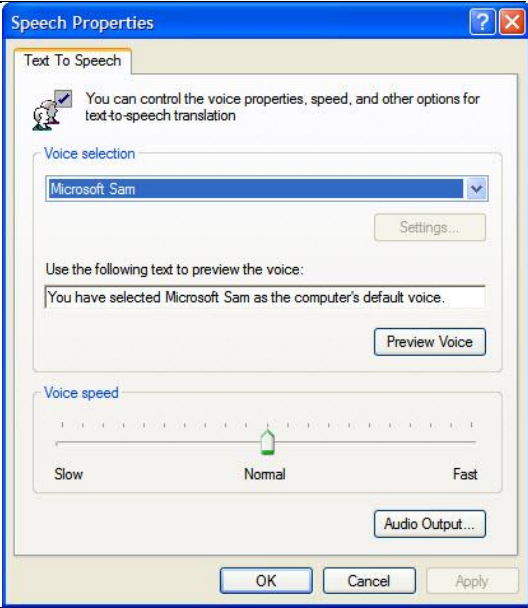

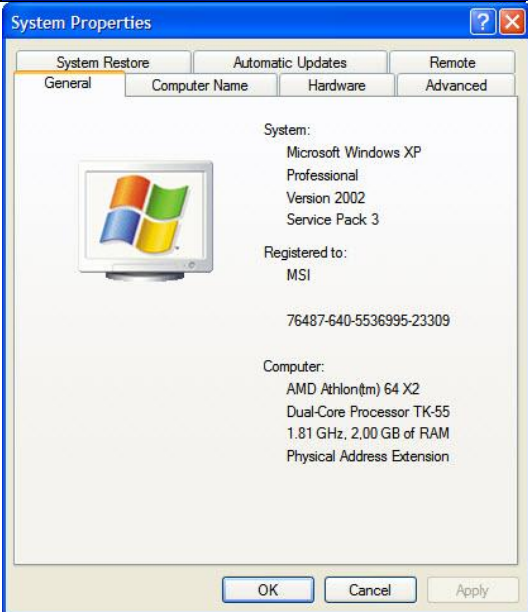
 <p>ClearType Tuning</p>	<p>Podešavanja čistijeg ispisa slova. Opcija koja se ne nalazi u svakoj verziji Windows XP operativnog sistema. Ukoliko nije aktivirana, ClearType dodatak se besplatno može preuzeti sa Microsoftovog sajta.</p> <p>Program je postavljen na ovom prezentacionom cd-u.</p>	 <p>The screenshot shows the 'ClearType Tuning' wizard. It has tabs for 'Introduction' and 'Advanced'. The 'Introduction' tab is active, showing the title 'ClearType Tuning' and a brief explanation of the technology. A checkbox labeled 'Turn On ClearType' is checked. Below it, there is a 'Start Wizard' button and 'OK', 'Cancel', and 'Apply' buttons at the bottom.</p>
 <p>Date and Time</p>	<p>Podešavanje datuma, vremena i vremenske zone. Deo podešavanja operativnog sistema koji se češće koristi.</p> <p>Dostupna podešavanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Date & Time – podešavanje datuma i vremena • Time Zone – podešavanje vremenske zone • Internet Time – podešavanje servera sa koga se sinhronizuje vreme 	 <p>The screenshot shows the 'Date and Time Properties' dialog box. It has three tabs: 'Date & Time', 'Time Zone', and 'Internet Time'. The 'Date & Time' tab is active, showing a calendar for October 2011 and a digital clock displaying 14:22:05. The current time zone is set to 'Central Europe Standard Time'. 'OK', 'Cancel', and 'Apply' buttons are at the bottom.</p>
 <p>Display</p>	<p>Podešavanje desktopa – displeja.</p> <p>Objašnjeno posebno u okviru ove prezentacije.</p> <p>Dostupna podešavanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Themes – podešavanje teme • Desktop – podešavanje pozadine • Screen Saver – podešavanje čuvara ekrana • Apperance – dealjna podešavanja boje, izgleda, ikonica,.. • Settings – podešavanja displeja (broj, rezolucija,..) 	 <p>The screenshot shows the 'Display Properties' dialog box. It has five tabs: 'Themes', 'Desktop', 'Screen Saver', 'Appearance', and 'Settings'. The 'Themes' tab is active, showing a list of themes with 'Windows XP (Modified)' selected. There are 'Save As...', 'Delete', and 'Apply' buttons. A 'Sample' preview shows a desktop background with a window titled 'Active Window' containing 'Window Text'. 'OK', 'Cancel', and 'Apply' buttons are at the bottom.</p>

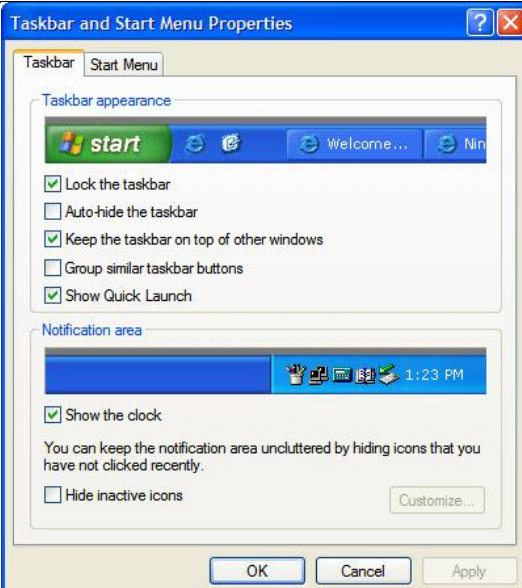

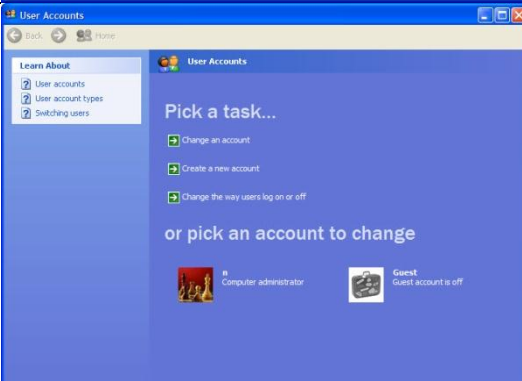

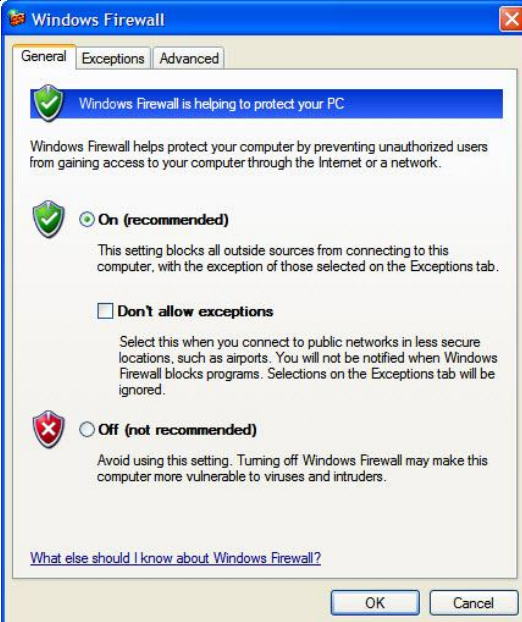
 <p>Folder Options</p>	<p>Podešavanje opcija foldera.</p> <p>Dostupna podešavanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • General • View • File Types • Offline Files 	 <p>The screenshot shows the 'Folder Options' dialog box with the 'General' tab selected. It includes sections for 'Tasks', 'Browse folders', and 'Click items as follows'. The 'Tasks' section has 'Show common tasks in folders' checked. 'Browse folders' has 'Open each folder in the same window' checked. 'Click items as follows' has 'Double-click to open an item (single-click to select)' checked. There are 'OK', 'Cancel', and 'Apply' buttons at the bottom.</p>
 <p>Fonts</p>	<p>Dodavanje, brisanje i pregled fontova instaliranih na operativnom sistemu.</p>	 <p>The screenshot shows the 'Fonts' folder in Windows Explorer. It displays a grid of various font files, including Agency FB, Algerian, Arial, Arial Black, Arial Bold, Arial Bold Italic, Arial Italic, Arial Narrow, Arial Narrow Bold, Arial Narrow Bold Italic, Arial Rounded MT Bold, Arial Unicode MS, Baskerville Old Face, Bauhaus 93, Bell MT, Bell MT Bold, Bell MT Italic, Berlin Sans FB, Berlin Sans FB Bold, Berlin Sans FB Bold Italic, Bernard MT Condens, Blackadder ITC, Bodoni MT, Bodoni MT Black, and Bodoni MT Black Italic.</p>
 <p>Internet Options</p>	<p>Podešavanje internet opcija vezanih za Internet Explorer.</p> <p>Dostupna podešavanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • General • Security • Privacy • Content • Connections • Programs • Advanced <p>Kako se danas retko koristi Internet Explorer, ova se podešavanja retko vrše.</p>	 <p>The screenshot shows the 'Internet Properties' dialog box with the 'General' tab selected. It includes sections for 'Home page', 'Browsing history', 'Search', 'Tabs', and 'Appearance'. The 'Home page' field contains 'http://go.microsoft.com/fwlink/?LinkId=69157'. The 'Browsing history' section has 'Delete temporary files, history, cookies, saved passwords, and web form information.' checked. The 'Search' section has 'Change search defaults.' checked. The 'Tabs' section has 'Change how webpages are displayed in tabs.' checked. There are 'OK', 'Cancel', and 'Apply' buttons at the bottom.</p>

 <p>Keyboard</p>	<p>Podešavanje karakteristika tastature. U pitanju su podešavanja koja se retko izvode. po pravilu, podešeni parametri prilikom instalacije operativnog sistema su dobri.</p>	 <p>The screenshot shows the 'Keyboard Properties' dialog box with the 'Speed' tab selected. It features sliders for 'Repeat delay' (set to 'Long'), 'Repeat rate' (set to 'Fast'), and 'Cursor blink rate' (set to 'None'). There is a text box for testing the repeat rate and 'OK', 'Cancel', and 'Apply' buttons at the bottom.</p>
 <p>Mouse</p>	<p>Podešavanje karakteristika miša. Postoji dosta opcija, a jedna od zanimljivih je podešavanje miša za levoruke osobe.</p> <p>Dostupne opcije:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Buttons • Pointers • Pointer Options • Wheel • Hardware 	 <p>The screenshot shows the 'Mouse Properties' dialog box with the 'Buttons' tab selected. It includes a 'Switch primary and secondary buttons' checkbox, a 'Double-click speed' slider (set to 'Fast'), and a 'ClickLock' checkbox. There are also 'OK', 'Cancel', and 'Apply' buttons at the bottom.</p>
 <p>Network Connections</p>	<p>Pregled i podešavanja svih mrežnih konekcija operativnog sistema.</p>	 <p>The screenshot shows the 'Network Connections' window. It displays a list of network connections under the heading 'LAN or High-Speed Internet'. The connections listed are '1394 Connection' (Connected, Firewallled), 'Wireless Network Connection' (Connected, Firewallled), and 'Local Area Connection' (Network cable unplugged, Fire...). There are also 'Network Tasks' on the left side.</p>

 <p>Phone and Modem ...</p>	<p>Podešavanje modema i lokalnih telefonskih parametara. Kako je upitanju DialUp konekcija, danas se ova podešavanja retko izvode. Čak, današnji računari retko imaju ugrađen modem.</p> <p>Dostupne opcije:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dialing Rules • Modems • Advanced 	 <p>The screenshot shows the 'Phone and Modem Options' dialog box with the 'Modems' tab selected. It displays a list of locations with 'My Location' selected, showing an area code of 021. Buttons for 'New...', 'Edit...', 'Delete', 'OK', 'Cancel', and 'Apply' are visible.</p>
 <p>Power Options</p>	<p>Podešavanje kontrole utroška električne energije. Ovaj deo je posebno pojašnjen u okviru ove prezentacije.</p> <p>Dostupne opcije:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Power Schemes • Alarms • Power Meter • Advanced • Hibernate 	 <p>The screenshot shows the 'Power Options Properties' dialog box with the 'Power Schemes' tab selected. It displays the 'Portable/Laptop' power scheme selected in a dropdown menu. Below, settings for 'Plugged in' and 'Running on batteries' are shown, including 'Turn off monitor', 'Turn off hard disks', and 'System standby' with their respective time intervals.</p>
 <p>Printers and Faxes</p>	<p>Pregled i podešavanja svih instalisanih štampača i fax-aparata.</p>	 <p>The screenshot shows the 'Printers and Faxes' control panel window. It displays a list of installed printers: 'HP LaserJet P 1005' (Offline) and 'Snagit 10' (Ready). The 'Printer Tasks' section includes options like 'Add a printer' and 'Set up faxing'. The 'Other Places' section shows 'Control Panel'.</p>

 <p>Regional and Language ...</p>	<p>Regionalna i jezička podešavanja. Zbog specifičnosti svakog jezika ovo su podešavanja koja se često izvode. Moguće ih je realizovati i prilikom instalacije operativnog sistema. Ima dosta mogućnosti podešavanja, a ona su podeljena u tri opcije:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regional Options • Languages • Advanced 	 <p>The screenshot shows the 'Regional and Language Options' dialog box with the 'Languages' tab selected. It displays 'Standards and formats' for Serbian (Latin) and 'Location' set to Serbia and Montenegro.</p>
 <p>Security Center</p>	<p>Sigurnosna podešavanja windowsa. U okviru ovih podešavanja moguće je uključiti i isključiti sledeće parametre:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Firewall – zaštitni zid • Automatic Updates – automatsko preuzimanje • Virus Protection – antivirusna zaštita 	 <p>The screenshot shows the Windows Security Center interface with 'Security essentials' turned on for Firewall, Automatic Updates, and Virus Protection.</p>
 <p>Sounds and Audio Devices</p>	<p>Podešavanja audio parametara računara.</p> <p>Dostupna podešavanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Volume • Sounds • Audio • Voice • Hardware 	 <p>The screenshot shows the 'Sounds and Audio Devices Properties' dialog box with the 'Volume' tab selected. It shows the 'Device volume' slider and 'Speaker settings' for Realtek HD Audio output.</p>

 <p>Speech</p>	<p>Kompjuterizovani glas čita tekst ispisan u predviđeno polje. Čitanje teksta se vrši na engleskom jeziku.</p> <p>Zanimljivo kao zanimacija, ali ne naročito upotrebljivo.</p>	 <p>The screenshot shows the 'Speech Properties' dialog box with the 'Text To Speech' tab selected. It includes a 'Voice selection' dropdown menu set to 'Microsoft Sam', a 'Voice speed' slider set to 'Normal', and a 'Preview Voice' button. The text area contains the message: 'You have selected Microsoft Sam as the computer's default voice.'</p>
 <p>System</p>	<p>Sistemska podešavanja. Posebno značajna i posebno objašnjena u okviru ovog podešavanja.</p> <p>Dostupne opcije:</p> <ul style="list-style-type: none"> • General • Computer Name • Hardware • Advanced • System Restore • Automatic updates • Remote 	 <p>The screenshot shows the 'System Properties' dialog box with the 'General' tab selected. It displays system information including: 'System: Microsoft Windows XP Professional, Version 2002, Service Pack 3', 'Registered to: MSI, 76487-640-5536995-23309', and 'Computer: AMD Athlon(tm) 64 X2 Dual-Core Processor TK-55, 1.81 GHz, 2.00 GB of RAM, Physical Address Extension'.</p>

 <p>Taskbar and Start Menu</p>	<p>Podešavanje opcija taskbara. Spada u klasu češće korišćenih podešavanja u okviru windows operativnog sistema. Podešavnja podeljena u dve grupe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Taskbar • Start Menu 	 <p>The screenshot shows the 'Taskbar and Start Menu Properties' dialog box. It has two tabs: 'Taskbar' and 'Start Menu'. Under 'Taskbar appearance', there are checkboxes for 'Lock the taskbar' (checked), 'Auto-hide the taskbar' (unchecked), 'Keep the taskbar on top of other windows' (checked), 'Group similar taskbar buttons' (unchecked), and 'Show Quick Launch' (checked). Under 'Notification area', there is a 'Show the clock' checkbox (checked) and a 'Hide inactive icons' checkbox (unchecked). A 'Customize...' button is visible at the bottom right.</p>
 <p>User Accounts</p>	<p>Podešavanje korisničkih naloga. Objasnjeno kao poseban deo u okviru ovog kursa.</p>	 <p>The screenshot shows the 'User Accounts' control panel window. It has a 'Learn About' sidebar with links for 'User accounts', 'User account types', and 'Switching users'. The main area is titled 'Pick a task...' and lists three tasks: 'Change an account', 'Create a new account', and 'Change the way users log on or off'. Below this, it says 'or pick an account to change' and shows two account options: 'Computer administrator' and 'Guest (guest account is off)'.</p>
 <p>Windows Firewall</p>	<p>Uključenje i isključenje zaštitnog zida. Po preporuci Microsofta, zaštitni zid bi trebao biti stalno aktivan. Namena mu je zaštita računara od zlonamernih napada sa interneta.</p>	 <p>The screenshot shows the 'Windows Firewall' control panel window. It has three tabs: 'General', 'Exceptions', and 'Advanced'. The 'General' tab is selected. At the top, it says 'Windows Firewall is helping to protect your PC'. Below that, it explains: 'Windows Firewall helps protect your computer by preventing unauthorized users from gaining access to your computer through the Internet or a network.' There are three radio button options: 'On (recommended)' (selected), 'Don't allow exceptions' (unchecked), and 'Off (not recommended)'. Each option has a brief description of its effect. At the bottom, there is a link 'What else should I know about Windows Firewall?' and 'OK' and 'Cancel' buttons.</p>